

Oegstgeest duurzaam op weg naar de toekomst

Nota Duurzaamheidsbeleid 2013-2017 + Uitvoeringsprogramma 2013-2014

Elektrische auto aan de laadpaal in Oegstgeest

**Gemeente Oegstgeest
DEFINITIEF**

Oegstgeest duurzaam op weg naar de toekomst

Nota Duurzaamheidsbeleid 2013-2017
+
Uitvoeringsprogramma 2013-2014

Gemeente Oegstgeest

Wethouder Duurzaamheid: dhr. J. Roeffen
Duurzaamheidscoördinator: mw. J. Kamermans
Contact: duurzaam@oegstgeest.nl

Vastgesteld op 31 januari 2013

Met dank aan:

Werkgroep duurzaamheid Oegstgeest
Omgevingsdienst West-Holland
Servicepunt 71
DEODrive (foto voorzijde)

Inhoud

INHOUD	2
SAMENVATTING	4
DEEL I, BELEIDSKADER 2013-2017	5
1 VISIE OP DUURZAAMHEID	6
1.1 Oegstgeest kiest voor duurzaam.....	6
1.2 Wat is duurzaamheid	6
1.2.1 People, planet profit	7
1.2.2 Samenhang en balans tussen people, planet en profit zijn essentieel	7
1.3 Visie: naar een duurzame samenleving	8
1.3.1 Duurzame samenleving	8
1.3.2 Oegstgeester kernwaarden.....	8
1.3.3 De balans.....	8
1.3.4 Voorwaarden scheppen	9
2 DOELSTELLINGEN 2013-2017	10
2.1 Internationale, landelijke en provinciale doelstellingen duurzaamheid	10
2.2 Oegstgeest: drie ambitieniveaus	11
2.3 Doelstellingen	12
2.4 Principes	13
2.5 Communicatie	13
2.5.1 Uitgangspunten	13
2.5.2 Algemeen	13
2.5.3 Per project	14
2.5.4 Overige initiatieven Oegstgeest.....	14
2.5.5 Landelijke dagen	14
2.6 Millenniumgemeente	14
2.6.1 Activiteiten 2013-2015.....	15
2.6.2 En na 2015...?.....	15
DEEL II, UITVOERING 2013-2014	16
3 KEUZES MAKEN: SELECTEREN EN PRIORITEREN	17
3.1 Keuzes maken	17
3.2 Toepasbaar op toekomstige projecten	17
3.3 Selecteren.....	17
3.4 Prioriteren	17

4	UITVOERINGSPROGRAMMA	19
4.1	Uitvoeringsprogramma	19
4.2	Bedrijfsvoering	19
4.3	Gemeentelijke taken	19
4.4	Initiatieven van en met externe partners	20
4.5	Voor elk project een eigen projectplan	20
5	HOE ORGANISEREN WE DUURZAAMHEID	21
5.1	Planning.....	21
5.2	Financiering	21
5.2.1	Beschikbaar budget	21
5.2.2	Benodigd budget	21
5.2.3	Alternatieve financiering.....	23
5.3	Monitoring, evaluatie en borging	24
5.3.1	Rapporteren en evalueren eigen bedrijfsvoering	24
5.3.2	Borging.....	24
5.3.3	Rapporteren en evalueren uitvoeringsprogramma.....	24
5.3.4	Nulsituatie in beeld	24
5.4	Risico's.....	24
5.4.1	Coördinatie en projectleiding	24
5.4.2	Uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2017	25
5.4.3	Continuïteit Werkgroep Duurzaamheid	25
5.4.4	Financiering.....	25
	BIJLAGE 1, GROS LIJSTEN UITVOERINGSPROGRAMMA	26
	BIJLAGE 2, INTERACTIEVE BELEIDSVORMING	27
	BIJLAGE 3, FORMAT PROJECTPLAN	30
	BIJLAGE 4, DUURZAAMHEID ALS CENTRAAL THEMA.....	32
	BIJLAGE 5, HOE DUURZAAM IS OEGSTGEEST	34
	BIJLAGE 6, SPEERPUNTEN TOEKOMSTVISIE 2020	36
	BIJLAGE 7, SPEERPUNTEN GROENVISIE	37
	BIJLAGE 8, SPEERPUNTEN ECONOMISCH BELEID.....	38
	BIJLAGE 9, SPEERPUNTEN WOONBELEID	39

Samenvatting

Oegstgeest kiest voor duurzaam. De wereld om ons heen ontwikkelt zich in rap tempo naar een duurzame samenleving en Oegstgeest ontwikkelt mee. In dit beleid is weergegeven wat onze visie is op duurzaamheid, welke doelstellingen we willen bereiken door middel van dit beleid en via welke projecten en activiteiten we dit doen.

Aanleiding

In het collegeprogramma en coalitie-akkoord is duurzaamheid benoemd als één van de speerpunten voor deze bestuurlijke periode. Duurzaamheid is als rode draad stevig verankerd in de Toekomstvisie 2020. Er is behoefte aan bundeling, coördinatie en focus op het gebied van duurzaamheid, zodat onze ad hoc goede bedoelingen worden omgezet in gestructureerd beleid met een duidelijk einddoel.

Visie

Het eindbeeld, dat voortdurend op de achtergrond aanwezig is in elk onderdeel van dit beleid, is het bereiken van een duurzame samenleving. Elke doelstelling en elk uitvoeringsproject leidt direct of indirect tot dit eindbeeld, dat waarschijnlijk pas bereikt wordt ver na het verstrijken van deze beleidsperiode. Een duurzame samenleving is een samenleving die voorziet in de behoeften van de tegenwoordige en de toekomstige generaties. Het is een samenleving die zelf verantwoordelijkheid neemt en die verantwoordelijk is, die nu nadenkt over consequenties in de toekomst. Een uitgebreidere karakterisering is weergegeven in paragraaf 1.3.

Doelstellingen

Binnen de periode van dit beleid spannen we ons in om de volgende doelstellingen te bereiken:

1. Duurzaamheid is integraal verankerd in al het gemeentelijk beleid
Duurzaamheid is in 2017 standaard een integraal onderdeel van alle beleidsplannen en alle bestuurlijke besluiten waarvoor dit relevant is. Indien een beleidsplan of besluit minder duurzaam is dan mogelijk, wordt dit vermeld en onderbouwd.
2. Oegstgeest is Millenniumgemeente
Tussen nu en 2017 wordt elk jaar tenminste specifiek aandacht besteedt aan het ondersteunen van en bijdragen aan 1 van de 8 van de Millenniumdoelen.
3. Een duurzame organisatie (gemeentelijke bedrijfsvoering)
Inkomsten worden zorgvuldig besteed; met de eigen bedrijfsvoering gaat de gemeente duurzaam om vanuit het principe van het nemen (en tonen) van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. De nadruk ligt op het creëren van een duurzame werkomgeving en daarin duurzaam gedrag mogelijk maken (faciliteren) en stimuleren.
4. Een duurzame uitvoering van gemeentelijke taken
Focus op projecten/activiteiten waarmee de gemeente een voorbeeldrol vervult die tevens leidt tot spin off door inspireren van inwoners en bedrijven en/of door creëren van bewustwording.
5. Duurzame initiatieven van en met externe partners
Verduurzamen van zaken die iedereen dagelijks nodig heeft

Uitvoeringsprogramma

Voor elke doelstelling zijn uitvoeringsprojecten geformuleerd. Deze zijn terug te vinden in hoofdstuk 4. Bij aanvang van elk project wordt een gedetailleerd projectplan opgesteld.

Deel I, Beleidskader 2013-2017

1 Visie op duurzaamheid

1.1 Oegstgeest kiest voor duurzaam

De financiële positie van de gemeente Oegstgeest is zorgelijk. Daarom pakt het nieuwe college vanuit het nieuwe coalitieakkoord “Toekomstperspectief” met urgentie taken op het gebied van financiën op. Duurzaamheidsbeleid kan een belangrijke bijdrage leveren aan het maken van de juiste keuzes bij de bezuinigingsopgaven en zelfs aan het verbeteren van de financiële positie van de gemeente. “Toekomstperspectief” vormt daarom mede de basis voor het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Oegstgeest.

Amendement Leefbaar Oegstgeest en VVD 31 januari 2013

Duurzaamheid is een thema dat niet meer weg te denken is uit onze maatschappij. Bedrijven maken reclame met ‘groene’ producten, bij steeds meer producten draagt de consument financieel bij aan sociale doelen, duurzame energie is in opmars en nadert voor sommige energieopwekkingssystemen het punt waarop het zonder subsidie rendabel wordt, we rijden in auto’s die steeds schoner en zuiniger zijn en zoeken naar hernieuwbare alternatieven en proberen voorzichtig de principes van Cradle to Cradle uit in producten en in de bouw. Overheden committeren zich op alle niveaus aan de criteria voor duurzaam inkopen die door AgentschapNL (voorheen SenterNovem) zijn geformuleerd en duurzaam bouwen is al bijna de standaard geworden door aanscherping van wetgeving.

Ook in de gemeente Oegstgeest is duurzaamheid aan de orde van dag. De keuze van Oegstgeest voor duurzaamheid is expliciet vastgelegd in het coalitieakkoord “Oegstgeest, toekomst gericht” dat in 2010 bij het aantreden van de Raad is vastgesteld evenals in het collegeprogramma 2010-2014. In de “Toekomstvisie 2020” is uitgewerkt op welke manier we de doelstellingen uit coalitieakkoord en collegeprogramma na willen streven en welke rol en positie de gemeente daarin inneemt. Het document is leidend voor de werkwijze van onze gemeente in de komende jaren. Duurzaamheid is één van de vier rode draden in deze Toekomstvisie 2020. In Bijlage 4, Duurzaamheid als centraal thema is voor bovenstaande documenten een nadere toelichting opgenomen.

In Oegstgeest zijn veel partijen actief op het gebied van duurzaamheid. Om enkele voorbeelden te noemen: het Platform voor Oegstgeester Ondernemers (PvOO) is actief bezig om Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) onder haar leden te stimuleren. Er zijn diverse maatschappelijk betrokken non-profit organisaties en verenigingen die zich inzetten voor energiebesparing, fairtrade producten, versterken van maatschappelijke betrokkenheid, ontwikkelingssamenwerking, natuur- en milieueducatie en daarmee voor het vergroten van duurzaamheid. Het gemeentebestuur is trots op deze initiatieven en prestaties en wil deze graag helpen versterken.

Via deze beleidsnota geven we structureel richting aan verdere verduurzaming in Oegstgeest, wordt duurzaamheid geborgd en in de praktijk gebracht, in samenwerking met de Oegstgeester gemeenschap.

1.2 Wat is duurzaamheid

Duurzaam betekent in principe dat iets lang mee gaat. Een ‘duurzaam tafelblad’ roept in eerste instantie associaties op met een tafelblad dat niet kapot te krijgen is. Een duurzame ontwikkeling verwijst naar een ontwikkeling die op lange termijn stand houdt; waarmee de aarde, onze leefomgeving en alle bronnen en grondstoffen langdurig beschikbaar en toegankelijk zijn en blijven. Met ‘duurzaam’ wordt niet meer alleen verwezen naar het betreffende product (het onverwoestbare tafelblad) maar naar het grotere geheel (voor dit tafelblad zijn hernieuwbare bronnen gebruikt die ons leefmilieu niet uitputten of onherstelbaar beschadigen).

De eerste keer dat men zich ervan bewust werd dat onze huidige levenswijze een flinke impact heeft op de kwaliteit van onze leefomgeving, was in de jaren ’70 (Club van Rome). In 1987 heeft de VN Brundtland-Commissie het begrip duurzame ontwikkeling voor het eerst gedefinieerd in het rapport ‘Our Common Future’ als “een ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen”. Vrij vertaald: gebruik

wat je nodig hebt zonder de leefomgeving uit te putten of onherstelbaar te beschadigen; zorg dat anderen (elders en later) er ook toegang toe hebben.

Deze definitie wordt vaak uitgelegd als het zoeken naar de balans tussen de drie pijlers van duurzaamheid: 'people', 'planet' en 'profit'. Hieronder zijn deze pijlers toegelicht.

1.2.1 People, planet profit

De pijler **People** houdt rekening met de factor 'mens', bijvoorbeeld op het gebied van geluk, welzijn, sociale cohesie, toegankelijkheid, autonomie, gezondheid, zelfredzaamheid, eigenwaarde en ontplooiing. Een besluit moet niet ten koste gaan hiervan. Het is belangrijk om te voorkomen dat mensen een besluit expres of onbewust boycotten (uit onwetendheid of omdat ze het er niet mee eens zijn). Uiteindelijk is elk besluit bedoeld om het voor mensen prettiger te maken. Wat voor de één prettiger is, kan ten koste gaan van de ander. Het is belangrijk om een afweging te maken en te bepalen welke beslissing voor alle betrokkenen tenminste aanvaardbaar is, zowel in onze directe omgeving als in landen waarin mensen onder slechtere omstandigheden leven (kinderarbeid, weinig loon en voorzieningen etc.).

De pijler **Planet** is erop gericht om onze natuurlijke leefomgeving in stand te houden, het gaat daarbij bijvoorbeeld om emissies van schadelijke stoffen naar water, lucht en bodem, zoals CO₂-uitstoot, verontreinigingen en afval, om grondstoffen voor energie, producten en (bouw)materialen en om biodiversiteit. We kunnen schade aan het milieu beperken (mitigatie) en ons eraan aanpassen (adaptatie), bijvoorbeeld door nieuwe ontwikkelingen bestendig te maken tegen zwaardere regenval en meer periodes van grote droogte.

De pijler **Profit** houdt rekening met de investering en de opbrengst. Meest al wordt verwezen naar het financiële aspect, in de zin van economische, financiële winst. Het kan echter ook winst betekenen in de zin van toename van welzijn en welvaart. Het gaat dan om winst voor de samenleving (i.p.v. voor het individu of het individuele bedrijf). Sommigen gebruiken daarom liever de term '*prosperity*'. Dat neemt niet weg dat geld een essentieel aspect is van elke ontwikkeling. Er is een afweging nodig tussen de investeringskosten (geld, tijd, moeite) en opbrengsten (voor mens, milieu of in geld) van een maatregel of besluit. Het beschikbare budget is maatgevend. Een maatregel kan op lange termijn geld opleveren maar een hoge aanvankelijke investering kennen. Bedrijven hebben winst nodig om te kunnen blijven bestaan. Overheden moeten investeringen kunnen verantwoorden aan de belastingbetaler.

1.2.2 Samenhang en balans tussen people, planet en profit zijn essentieel

De drie pijlers people, planet en profit zijn niet van elkaar te scheiden. Een ontwikkeling of beslissing is duurzaam wanneer deze voor alle drie de pijlers tenminste neutraal is of (liever nog) voordeel oplevert. People en profit worden door veel mensen gezien als randvoorwaarden om voor de pijler planet verbeteringen te bereiken. Dit is de meest gangbare insteek en komt voort uit de gedachte dat 'duurzaam' hetzelfde is als 'milieuvriendelijk'. Dit is echter een te eenzijdig standpunt want tegelijkertijd zijn profit en planet namelijk randvoorwaarden om voor de pijler people verbeteringen te bereiken. Mensen voelen zich het best wanneer ze in een prettige leefomgeving zijn (planet) en een zeker niveau van welvaart hebben (profit). Tenslotte zijn people en planet weer randvoorwaarden voor het bereiken van profit. Op lange termijn is het alleen mogelijk om winst te maken als dat gebeurt met respect voor mens&milieu. Iets wat daar ten koste van gaat, zal niet lang winstgevend zijn: het werkt niet.

Een duurzame ontwikkeling, beslissing of een duurzaam ontwerp komt dus voort uit het maken van een afweging waarin de drie pijlers zijn meegewogen. De drie pijlers kunnen niet zonder elkaar en versterken elkaar zelfs. Alleen wanneer er een goede balans gevonden is, is de ontwikkeling ook op lange termijn succesvol. Duurzaamheid is denken op lange termijn, denken op grote schaal en realistisch zijn.

1.3 Visie: naar een duurzame samenleving

Waar doen we het allemaal voor, welk toekomstbeeld is leidend bij het opstellen van deze beleidsnota? De gewenste situatie op lange termijn is “een duurzame samenleving”. Dat is het eindbeeld waar in stapjes naar toe gewerkt wordt, dat is wat het beleid het waard maakt om er tijd, geld en moeite in te steken, dat is waar elke activiteit en elk project aan bijdragen. Dit eindbeeld is een lange-termijn-beeld en kan niet (volledig) worden bereikt binnen de periode van deze beleidsnota, het is daarom ook geen doelstelling. Het is wel de centrale drijfveer voor mensen om het beleid uit te willen voeren en de stuwende kracht achter dit beleid.

1.3.1 Duurzame samenleving

Een duurzame samenleving is een samenleving die voorziet in de behoeften van de tegenwoordige en de toekomstige generaties. Het is een samenleving die zelf verantwoordelijkheid neemt en die verantwoordelijk is, die nu nadenkt over consequenties in de toekomst. Een samenleving die de consequenties inziet van het eigen handelen op andere mensen (sociale gevolgen) en op de planeet (milieu-gevolgen) en die inziet wat de financiële gevolgen zijn, ook op lange termijn (schuld niet afwentelen op volgende generatie). We leven in een schone en gezonde omgeving en gebruiken niet meer dan nodig. Dat wat gebruikt wordt, is zoveel mogelijk duurzaam geproduceerd en/of opnieuw te gebruiken. Mensen zijn betrokken en werken samen via sociale verbanden en netwerken, in een coherent geheel.

1.3.2 Oegstgeester kernwaarden

Een duurzame Oegstgeester samenleving heeft de volgende kernwaarden en kenmerken:

- we passen 'social return on investment' toe: het investeren in mensen levert iets op, zowel voor de doelgroep zelf als voor de samenleving als geheel. Vroeg en voldoende investeren levert meer rendement op dan laat en net te weinig investeren (voorkomen dat problemen terugkeren);
- we maken elkaar en de leefomgeving niet ‘op’ (uitputten) of ‘kapot’ (beschadigen), we halen er niet sneller of meer uit dan erin zit (uitmelken en interen) maar scheppen voorwaarden voor groei in het eigen tempo (cultiveren en uitbouwen);
- ieder mag in zijn eigen tempo, op zijn eigen manier toegroeien naar deelname aan de duurzame samenleving;
- we voorkomen het creëren van nieuwe problemen;
- onze financiële systemen zijn duurzaam opgebouwd: eerlijk, transparant, toekomstbestendig;
- we respecteren onszelf, anderen, de nabije omgeving en de aarde als geheel;
- we hebben of creëren voldoende kennis zodat we weten welke consequenties een keuze heeft en zodat we een keuze bewust kunnen maken;
- de samenleving is waardevol, we voegen waarde toe;
- we doen dingen met aandacht en richten ons meer op de oorzaak dan op de gevolgen.

1.3.3 De balans

De balans tussen milieu, mensen en middelen staat centraal. Dit betekent dat bij alle besluiten en handelingen in de gemeente Oegstgeest gedacht wordt aan zowel mensen als milieu als middelen. Een investering in één van deze pijlers levert winst op: financiële winst, milieuwinst en/of welzijnswinst voor de organisatie, de samenleving of zelfs op mondiale schaal. Duurzaamheid wordt daarmee een integraal onderdeel van de overwegingen. Dit geldt voor alle besluiten: voor de beleidskeuzes die we de komende jaren maken, voor het inkopen van producten en het aanbesteden van diensten, voor wat we (laten) bouwen aan vastgoed, speelplaatsen en overige zaken en voor alle andere besluiten en projecten waar we aan meewerken. Dit komt ook tot uiting in het uitvoeringsprogramma. Een integraal onderdeel van de afweging betekent niet dat elk besluit optimaal is voor bijvoorbeeld ‘planet’. Soms wegen andere overwegingen zwaarder, zoals het beschikbare budget (profit) of maatschappelijke wensen of afspraken (people) of andere waarden (zoals technische mogelijkheden of juridische aspecten, bijvoorbeeld lopende samenwerkingsafspraken). Waar dit het geval is, wordt dit expliciet verantwoord. Duurzaamheid als integraal onderdeel van elke afweging betekent wel dat duurzaamheid in elke afweging wordt meegenomen en dat de insteek is dat besluiten zoveel mogelijk leiden tot een duurzame(re) gemeentelijke organisatie en een duurzame(re) samenleving.

Om duurzaamheid tastbaar en herkenbaar te maken, zoeken en kiezen we projecten en activiteiten die een bepaalde pijler extra belichten. Zo kiezen we projecten die met name gericht zijn op bijvoorbeeld duurzame energie (planet), Millenniumdoelstellingen (people) of groene financiering (profit). Voor al deze projecten geldt dat het accent weliswaar op één van de pijlers ligt en deze pijler daarmee goed zichtbaar maakt, maar dat de andere twee pijlers tegelijkertijd voldoende aandacht krijgen.

In het volgende hoofdstuk is beschreven welk ambitieniveau we hierbij hanteren, welke doelstellingen we willen bereiken en welke uitgangspunten gelden bij het verder vormgeven van het duurzaamheid.

1.3.4 Voorwaarden scheppen

Om een duurzame samenleving voor elkaar te krijgen is het niet voldoende om als initiatiefnemer zelf een aantal projecten uit te voeren. De taak van de gemeente is het scheppen van voorwaarden, zodat inwoners, ondernemers en andere organisaties zich uitgenodigd voelen om een duurzame handelswijze toe te passen. Een manier om daar invulling aan te geven is de Toekomstvisie 2020, waarin duurzaamheid één van de rode draden is. Duurzaamheid is onderdeel geworden van de grondhouding van de gemeente, net als het zijn van meewerkkracht en het leggen van verbindingen. Dat is een belangrijke basis voor het creëren van voorwaarden en voor het inspelen op wat er nodig is om projecten succesvol uit te voeren.

Een andere manier is communicatie en het zorgen voor goede informatie. Goed voorbeeld doet goed volgen en geïnformeerde mensen nemen besluiten meer weloverwogen. Als je niet weet of een plastic bekertje of een stenen mok beter is voor het milieu, kun je ook niet bewust duurzaam handelen.

In de praktijk zal blijken welke voorwaarden precies noodzakelijk zijn om een goed klimaat te scheppen voor het ontwikkelen van een duurzame samenleving. Hiervoor is geen kant en klaar recept beschikbaar. Een open houding van de gemeente is uitgangspunt. Via het mailadres duurzaam@oegstgeest.nl kan iedereen aangeven welke voorwaarden verder nog gewenst zijn, zodat kan worden gezocht naar mogelijkheden binnen de speelruimte die een gemeente hiervoor heeft.

2 Doelstellingen 2013-2017

2.1 Internationale, landelijke en provinciale doelstellingen duurzaamheid

In 2000 hebben regeringsleiders van 189 landen *millenniumdoelstellingen* geformuleerd, met het doel deze in 2015 te behalen:

1. extreme armoede en honger zijn uitgebannen;
2. alle jongens en meisjes gaan naar school;
3. alle mannen en vrouwen hebben dezelfde rechten;
4. kindersterfte is sterk afgenomen;
5. er sterven minder vrouwen door zwangerschap;
6. de verspreiding van ziektes als AIDS en malaria is gestopt;
7. er leven meer mensen in een duurzaam leefmilieu;
8. er is meer eerlijke handel, schuldenverlichting en hulp

Nederland was 1 van die landen en heeft de doelstellingen onderdeel gemaakt van het beleid voor ontwikkelingshulp. De VNG heeft deze doelstellingen vertaald naar het programma 'Millenniumgemeente', waar Oegstgeest aan deelneemt.

In juni 2012 is het "United Nations Conference on Sustainable Development" (Rio +20) gehouden. Enkele uitkomsten zijn:

- er worden Duurzame Ontwikkelingsdoelen ontwikkeld die op termijn de Millenniumdoelstellingen kunnen opvolgen;
- er worden alternatieven voor het Bruto Nationaal Product onderzocht als maat voor welvaart, waarin ook ecologische en sociale factoren zijn meegenomen;
- er wordt erkend dat voor een duurzame ontwikkeling andere manieren nodig zijn van consumeren en produceren;
- oceanen moeten op korte termijn duurzaam gebruikt gaan worden;
- subsidie op fossiele energie wordt afgebouwd.

De *kabinetsdoelstellingen* voor duurzaamheid zijn vastgelegd in het werkprogramma "Schoon en zuinig". Hoewel inmiddels lichtelijk verouderd, is het nog steeds de landelijke leidraad voor duurzaamheid. Hierin zijn drie doelstellingen opgenomen:

- in 2020 wordt er 30% minder CO₂ uitgestoten dan in 1990
- in 2020 komt 20% van de verbruikte energie uit hernieuwbare bronnen en
- jaarlijks wordt 2% minder energie verbruikt.

Dit werkprogramma is vertaald naar het Klimaatakkoord 'Gemeenten en rijk 2007-2011'. Met SLOK-subsidie is de afgelopen jaren in het regionale klimaatbeleid gewerkt aan het behalen van deze doelstellingen. Overigens zijn de doelstellingen veel ambitieuzer dan wat voor Nederland op Europees niveau is afgesproken (14% duurzame energie in 2020) en blijkt inmiddels dat zelfs 14% lastig te realiseren is bij ongewijzigd (nationaal) beleid.

Daarnaast zijn er voor het aspect 'planet' beleid en regels voor gebouwen in o.a. het Bouwbesluit, EPC, energielabels via lenteakkoord, frisse scholen.

Omdat alle overheden tezamen een grote invloed hebben op het selecteren van leveranciers van diensten en producten, hebben zij zich geconformeerd aan de doelstelling om in 2015 voor 100% duurzaam in te kopen. Afvalscheiding ontwikkelt zich steeds verder zowel in verwerkingstechniek als in faciliteiten voor gescheiden inzameling.

Landelijke doelstellingen richten zich met name op de meetbare kant van duurzaamheid. Kanten als welzijn, reïntegratie en 'social return on investment' staan echter steeds meer in de belangstelling. Hoewel hier geen regelgeving voor is, is het wel een belangrijk onderdeel van maatschappelijk verantwoord ondernemen (ISO 26000-richtlijn). Ook is er steeds meer aandacht voor het sluiten van grondstoffenkringlopen. Producten worden na gebruik steeds minder gezien als afval (waar je voor moet betalen) en steeds meer als grondstof voor een nieuw product (waar je geld voor krijgt). Waterschappen zijn bezig met het ontwikkelen van methoden om grondstoffen terug te winnen uit afvalwater, zoals zij ook al methoden toepassen om daar energie uit te winnen in de vorm van o.a. biogas.

De provincie Zuid-Holland heeft de afgelopen jaren projecten gestimuleerd op het gebied van aardgasvulpunten en duurzame energie (warmte). Ook is het programma 'Leren voor duurzame ontwikkeling' uitgevoerd. Op het gebied van (duurzame) energie & klimaat hanteert de provincie dezelfde hierboven genoemde doelstellingen als het rijk. Er is een stimuleringsregeling voor het herontwikkelen van bedrijventerreinen en voor het verduurzamen van recreatieve voorzieningen.

De provincie Zuid-Holland heeft een Concept-Beleidsvisie Duurzaamheid en Milieu 2012-2016 opgesteld. Deze kent drie pijlers:

1. Inhoudelijk: duurzaamheid in provinciale taken;
2. Wettelijk: verplicht planfiguur voor invulling wettelijke milieutaken;
3. Organisatorisch: uitvoering milieutaken via aansturing regionale uitvoeringsdiensten.

De provincie heeft twee doelstellingen: 1) het zijn van een Europese Topregio (de inzet van Zuid-Holland is een duurzame, concurrerende en leefbare Europese topregio. Ook milieu- en duurzaamheidsbeleid draagt daaraan bij. Milieubeleid gaat immers zowel over het beschermen als over het versterken van de milieukwaliteit van onze fysieke leefomgeving, en 2) Schoon, stil en veilig (De ambities voor de lange termijn zijn een fysieke leefomgeving met schone lucht, schoon water en een schone bodem, zonder geluidsoverlast en een Zuid-Holland dat veilig is in de omgang met gevaarlijke stoffen.)

Deze ontwerp-beleidsvisie ligt in het najaar ter inzage en wordt in het vierde kwartaal van 2012 vastgesteld.

2.2 Oegstgeest: drie ambitieniveaus

Oegstgeest kan als dorp niet in zijn eentje alle bovenstaande landelijke doelstellingen realiseren. Wel kan op lokale schaal veel bereikt worden op het gebied van duurzaamheid. Uiteraard spant Oegstgeest zich als lokale overheid in om een bijdrage te leveren aan bovengenoemde (inter)nationale doelstellingen. Op lokale schaal hebben we de ambitie om ervoor te zorgen dat duurzaamheid in Oegstgeest zo'n vanzelfsprekend onderdeel is geworden van beleid en maatschappelijke activiteiten dat separaat beleid daartoe in 2020 overbodig is. Dit doen we door nadrukkelijk het onderscheid te maken tussen drie ambitieniveau's, beginnend bij de directe 'circle of influence' en uitbouwend naar gebieden waar we indirect invloed op hebben:

1. Een duurzame organisatie (eigen bedrijfsvoering);
2. Een duurzame uitvoering van gemeentelijke taken;
3. Duurzame initiatieven van, voor en met inwoners, bedrijven en externe partners.

Deze niveaus volgen het principe 'verbeter de wereld, begin bij jezelf'. Als gemeente moet je eerst zelf de zaken op orde hebben alvorens anderen hierin op geloofwaardige wijze te kunnen stimuleren. Dat begint bij de eigen bedrijfsvoering: het gebouw, de mensen, verbruik van grondstoffen. Het breidt zich uit naar de taken die door de gemeente voor de buitenwereld worden uitgevoerd. Tenslotte gaan we nog verder en stimuleren en ondersteunen we initiatieven waar we slechts indirect invloed op hebben door ze op gang te brengen of verder te helpen.

We werken dus van binnen naar buiten: op het eerste niveau heeft de gemeente rechtstreeks zeggenschap en invloed en de effecten raken de gemeente zelf. Op het tweede niveau heeft de gemeente zeggenschap en invloed -voor zover het taken betreft waar speelruimte is voor lokale invulling- en de effecten raken inwoners, bedrijven en andere organisaties binnen de gemeentegrenzen. Op het derde niveau heeft de gemeente geen zeggenschap maar wel invloed en de effecten raken inwoners, bedrijven en andere organisaties binnen de gemeentegrenzen.

2.3 Doelstellingen

We moeten ergens beginnen en kunnen niet alles tegelijk. Om richting te kunnen geven is het belangrijk om keuzes te maken en de focus te bepalen. Aan het einde van de beleidsperiode willen we een aantal doelen bereikt hebben met het duurzaamheidsbeleid. We kiezen voor de volgende doelstellingen:

1. Duurzaamheid is integraal verankerd in al het gemeentelijk beleid

Duurzaamheid is in 2017 standaard een integraal onderdeel van alle beleidsplannen en alle bestuurlijke besluiten waarvoor dit relevant is. Indien een beleidsplan of besluit minder duurzaam is dan mogelijk, wordt dit vermeld en onderbouwd

Dit sluit aan op de Toekomstvisie 2020, waarin ‘duurzaamheid’ een rode draad is, naast ‘meewerkkracht’, ‘potentieel in de samenleving benutten’ en ‘partijen met elkaar in verbinding brengen’.

2. Oegstgeest is Millenniumgemeente

Tot 2017 wordt elk jaar tenminste specifiek aandacht besteedt aan het ondersteunen van en bijdragen aan 1 van de 8 van de Millenniumdoelen (na 2015: de opvolger daarvan).

In 2008 is Oegstgeest Millenniumgemeente geworden. Dat betekent dat Oegstgeest zich inspant om ervoor te zorgen dat er in 2015 geen armoede, ziekte en ellende meer is in de wereld. Hoewel niet alle doelen op die termijn haalbaar zijn, spannen we ons daar continu voor in. Dat doen we op een schaalniveau dat past bij ons dorp.

3. Een duurzame organisatie (gemeentelijke bedrijfsvoering)

“Inkomsten worden zorgvuldig besteed; met de eigen bedrijfsvoering gaat de gemeente duurzaam om vanuit het principe van het nemen (en tonen) van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. De nadruk ligt op het creëren van een duurzame werkomgeving en daarin duurzaam gedrag mogelijk maken (faciliteren) en stimuleren.”

Bij het formuleren van het beleidsdoel is een parallel getrokken met de principes van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) zoals die voor het bedrijfsleven kunnen worden toegepast (ISO 26000). Een gemeente heeft echter andere karakteristieken dan een bedrijf. De bovenstaande beleidsdoelstelling bevat de essentie van de principes, vertaald naar de Oegstgeester gemeentelijke situatie.

4. Een duurzame uitvoering van gemeentelijke taken

“Focus op projecten/activiteiten waarmee de gemeente een voorbeeldrol vervult die tevens leidt tot spin off door inspireren van inwoners en bedrijven en/of door creëren van bewustwording.”

Bij het kiezen van het beleidsdoel is afgewogen wat het bestaansrecht van een gemeente is en op welke manier duurzaamheid daarin een rol speelt. Het is belangrijk te kiezen voor projecten die ook buiten de gemeentelijke werkingssfeer overgenomen kunnen worden, zodat een olievlekwerking kan ontstaan.

5. Duurzame initiatieven van en met externe partners

“Verduurzamen van zaken die iedereen dagelijks nodig heeft”

Bij het kiezen van het beleidsdoel was leidend: de universeelheid en daardoor de herkenbaarheid van de doelstelling, waarbij toch voldoende focus kan worden aangebracht. Effecten zullen ook dagelijks door iedereen te merken zijn (zichtbaarheid, bewustwording). De doelstelling is in de groslijsten uitgesplitst naar de aandachtsvelden afval, energie, kleding, sociale verbindingen, voeding, water.

2.4 Principes

We hanteren de volgende duurzaamheidsprincipes om deze doelstellingen te halen:

- Voorkomen is beter dan genezen: we spannen ons in om te voorkomen dat nieuwe problemen ontstaan op het gebied van duurzaamheid (mens, milieu);
- Aanpak bij de bron heeft de voorkeur boven symptoombestrijding; we maken duurzaamheid een intrinsiek onderdeel van ons beleid en onze besluiten zodat we niet achteraf hoeven te compenseren om iets toch duurzaam te krijgen;
- Consequent zijn: een duurzame werkwijze werkt alleen als op alle niveaus duurzaam wordt gewerkt, als het voor alle mensen op alle momenten geldt en als het op alle terreinen is doorgevoerd waar de gemeente rechtstreeks invloed op heeft;
- Bewustwording, kennis en delen: het informeren over mogelijkheden en communiceren over behaalde successen motiveert ons bestuur, onze ambtenaren, de inwoners en organisaties uit Oegstgeest om zelf initiatief te nemen en zich een duurzame werkwijze eigen te maken;
- Natuurlijke vervangingsmomenten worden aangegrepen om duurzamer te werken. Als iets nog werkt, is het niet nodig het op staande voet te veranderen. Zodra een beleid geactualiseerd wordt, een vergunning opnieuw afgegeven, een besluit herzien, een installatie vervangen etc., is het moment gekomen om dit op een duurzame manier te doen. Op deze manier wordt kapitaalvernietiging voorkomen en bovendien veroorzaakt het hierdoor geen extra werkdruk;
- Regionale afstemming: daar waar dat meerwaarde biedt, zoeken we naar afstemming met andere partners in de regio;
- Financiële balans: we kijken vooruit; een aanvankelijk hoge investering is legitiem als deze op termijn structureel kostenverlaging tot gevolg heeft.

2.5 Communicatie

2.5.1 Uitgangspunten

Het bereiken van duurzaamheidsresultaten is iets om trots op te zijn en om uit te dragen naar medewerkers (intern), inwoners, bedrijven en andere belangstellenden (extern). Zoals uit de doelstellingen blijkt is 'spin off' een waarde, evenals 'het goede voorbeeld geven'. We laten zien wat we doen en welke successen daarmee gehaald kunnen worden, om anderen te inspireren en motiveren.

Tegelijk realiseren we ons dat wereldproblemen niet op het schaalniveau van Oegstgeest opgelost kunnen worden. Wat Oegstgeest wel kan doen, is het zelf leveren van een bijdrage en het mobiliseren van anderen om hier een bijdrage aan te leveren. Communicatie is hierin een belangrijk instrument, waarmee we anderen een 'sense of urgency' mee willen geven, bewustwording willen creëren, willen enthousiasmeren, motiveren en mensen aanzetten tot actie.

Communicatie is een middel om partijen geïnteresseerd en betrokken te houden, om draagvlak te krijgen en te houden. Het betrekken van derden bij het denkproces en de uitvoering zorgt voor een actieve houding en de energie om een duurzame samenleving voor elkaar te krijgen.

2.5.2 Algemeen

Natuurlijke momenten, zoals het vaststellen van het beleid en het jaarlijks rapporteren van de voortgang, worden aangegrepen om te communiceren.

Bij de communicatie maken we gebruik van de media die ons ter beschikking staan: de gemeentepagina op de Oegstgeester Courant (OC), het attenderen van de redactie van de OC op duurzaamheidsactiviteiten via bv. persberichten, www.oegstgeest.nl en Twitter en in relevante gevallen de website www.energievoordetoekomst.nl, die mede namens de gemeente Oegstgeest beschikbaar is gemaakt voor de regio.

Een mogelijkheid is het toepassen van sociale activiteiten als communicatiemedium. Bijvoorbeeld een avond of markt waar partijen elkaar kunnen ontmoeten en ideeën kunnen uitwisselen, waarin een prijs wordt uitgereikt aan de partij met het beste idee of initiatief. Op zo'n avond wordt een combinatie gemaakt van kennis en bewustzijn vergroten, partijen verbinden en mensen inspireren, motiveren en stimuleren om duurzame projecten uit te voeren.

Er is geen budget voor het maken van communicatiematerialen zoals brochures en dergelijke. Aangezien er voldoende andere communicatiekanalen beschikbaar zijn, is dat geen bezwaar. Bovendien past het bij een duurzaamheidsbeleid om brochures en informatie op een duurzame manier (digitaal of via bestaande kanalen) te verspreiden. Speciale campagnes zijn niet voorzien. Wel is er bij de Omgevingsdienst West-Holland, die de milieutaken van o.a. de Gemeente Oegstgeest uitvoert, capaciteit voor het organiseren van regionale communicatiecampagnes waar ook Oegstgeest profijt van heeft, zoals Electric Heroes (test een elektrische scooter en win er een door er een filmpje van te maken) of Groene Voetstappen (scholen).

2.5.3 Per project

Het uitvoeringsprogramma bestaat uit een aantal projecten. Het starten van een project gaat gepaard met het opstellen van een projectplan (zie BIJLAGE 5, Format Projectplan). In dit projectplan wordt aangegeven op welke momenten en manieren gecommuniceerd wordt over het project. Logische momenten zijn de start en het moment waarop resultaat bereikt is. Daarnaast kan tussentijds gecommuniceerd worden indien hiervoor aanleiding bestaat.

2.5.4 Overige initiatieven Oegstgeest

De gemeente werkt er graag aan mee om initiatieven van andere partijen in de gemeente op het gebied van duurzaamheid bekend te maken via bijvoorbeeld de gemeentepagina in de OC of andere gemeentelijke communicatiekanalen (zie 5.5.2). Op deze manier kan een groter publiek geattendeerd worden op het initiatief. Berichten kunnen worden aangemeld via communicatie@oegstgeest.nl of via duurzaam@oegstgeest.nl.

2.5.5 Landelijke dagen

Jaarlijks besteedt de gemeente aandacht aan en/of neemt deel aan vier of meer van de volgende landelijke dagen:

februari	warme truiendag
maart	boomfeestdag
mei	internationale dag van Fair Trade
mei	dag van de biodiversiteit
mei	klimaatstraatdag
juni	wereldmilieudag
september	duurzame dinsdag
september	week van de mobiliteit
oktober	dag van de duurzaamheid

2.6 Millenniumgemeente

Eén van de doelstellingen van deze beleidsnota is “Tussen nu en 2017 wordt elk jaar tenminste specifiek aandacht besteedt aan het ondersteunen van en bijdragen aan 1 van de 8 van de Millenniumdoelen” (zie paragraaf 2.3). In het uitvoeringsdeel van dit beleid wordt het onderdeel ‘Millenniumgemeente’ niet apart genoemd, omdat slechts één project relevant is, namelijk jaarlijks één Millenniumdoel uitlichten. Daarop zijn selectie en prioritering niet van toepassing.

Een Millenniumgemeente zet zich in voor het in 2015 bereiken van de acht Millenniumdoelen die in 2000 door regeringsleiders van 189 landen zijn opgesteld. Op www.millenniumgemeente.nl is te zien dat iets meer dan de helft van alle Nederlandse gemeenten inmiddels Millenniumgemeente is. In 2008 is Oegstgeest Millenniumgemeente geworden. Na twee ad hoc opstartjaren is vanaf 2010 gekozen voor de structurele aanpak om elk jaar één doel centraal te stellen. In 2010 was dat “Er leven meer mensen in een duurzaam leefmilieu”. In 2011 “Er sterven minder vrouwen door zwangerschap”. De weekmarkt was gastheer voor karavaan van Simavi en Tijdschrift Esta tegen moedersterfte, zwangere vrouwen konden buik laten beschilderen en zijn samen op de foto gegaan om de karavaan steun te betuigen, geld ingezameld via kraam Simavi en verkoop speldjes via diverse kanalen en bijdrage weekmarkt. In 2012 is het centrale doel “Alle

jongens en meisjes gaan naar school”. Inwoners en organisaties uit de gemeente laten via interviews zien hoe zij zich inzetten voor dit doel.

2.6.1 Activiteiten 2013-2015

Net als andere Millenniumgemeenten leveren we een bijdrage aan het bereiken van de Millenniumdoelen. De Millenniumdoelen hebben een reikwijdte op wereldschaal. Op het schaalniveau van Oegstgeest kunnen we deze problemen niet oplossen. Wel kunnen we een bijdrage leveren aan het oplossen ervan. Dit doen we door jaarlijks één van de volgende Millenniumdoelen centraal te stellen en hier aandacht voor te vragen

Elk jaar komt aan het eind van het jaar een selectiecommissie bij elkaar om het Millenniumdoel te bepalen dat het volgende jaar centraal staat. Deze selectiecommissie bestaat uit de voormalige werkgroep Ontwikkelingssamenwerking.

2.6.2 En na 2015...?

Bij het opstellen van de Millenniumdoelen is het streven steeds geweest om de doelen in 2015 te bereiken. Nu het jaar 2015 dichterbij komt, is duidelijk dat er ook na dat jaar nog inspanning nodig is om de doelen te bereiken. De VNG is zich aan het beraden op een vervolg van het huidige programma. De VN heeft zich tijdens Rio + 20 voorgenomen “Duurzame Ontwikkelingsdoelen” te ontwikkelen die op termijn de Millenniumdoelstellingen kunnen opvolgen. Wanneer hier meer over bekend is, besluit de gemeente Oegstgeest in welke vorm de titel Millenniumgemeente wordt geprolongeerd.

Deel II, Uitvoering 2013-2014

3 Keuzes maken: selecteren en prioriteren

3.1 Keuzes maken

In het eerste deel is het beleid beschreven: de visie op duurzaamheid en de doelstellingen die worden nagestreefd. In dit deel is beschreven hoe de stap wordt gezet van theorie naar praktijk, van doelen naar doen.

Via interactieve beleidsvorming zijn niet alleen deze doelstellingen tot stand gekomen, maar ook een lange lijst met ideeën voor projecten en activiteiten. De lijst is te lang om helemaal uit te kunnen voeren binnen de termijn van dit beleid en ook zo lang dat samenhang en focus ontbreken. Om te komen tot een realistisch uitvoeringsprogramma moeten keuzes gemaakt worden door te selecteren en te prioriteren. Hieronder is beschreven hoe dit in zijn werk is gegaan. In Bijlage 2, Interactieve beleidsvorming, is beschreven welke partijen hierbij op welke manier betrokken zijn geweest.

In volgende hoofdstukken wordt ingegaan op het uitvoeringsprogramma dat zo ontstaan is en op de beheersaspecten zoals planning, kosten, organisatie en borging.

3.2 Toepasbaar op toekomstige projecten

Duurzaamheid is innovatief; regelmatig worden nieuwe technieken of processen ontwikkeld. Dat betekent dat zich in de omgeving van de gemeentelijke organisatie kansen zullen voordoen: er zullen initiatieven worden ontplooid waar de gemeente aan mee kan werken, er zullen veranderende inzichten zijn waardoor de gemeente accenten zou willen of zelfs moeten verleggen in de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid. Bij de keuze of de gemeente wel of niet wil meewerken aan nieuwe initiatieven, of of de gemeente zelf initiatief neemt, zijn onderstaande selectie- en prioriteringscriteria de leidraad. Als een nieuwe activiteit niet binnen de beleidsdoelstelling past, zijn er twee mogelijkheden: óf het is een activiteit die afleidt van de focus en deze wordt niet uitgevoerd, óf de activiteit is zo urgent of belangrijk dat de beleidsdoelstelling wordt aangepast.

3.3 Selecteren

Eerst is gekeken of de ideeën, activiteiten en projecten op de groslijst voldoen aan de geformuleerde beleidsdoelstellingen (zie paragraaf 2.3). Projecten die hier niet aan voldoen, zijn op grond van deze selectie afgevallen. Ook projecten die bij voorbaat erg lastig financieerbaar lijken, zelfs via een innovatief financieringsmodel, zijn afgevallen. Deze projecten zijn niet onmogelijk, maar het voor elkaar krijgen van financiering zal in verhouding teveel tijd en moeite gaan kosten, die dan niet besteed kan worden aan het uitvoeren van andere (wel eenvoudig financieerbare) projecten.

3.4 Prioriteren

Bij het prioriteren van de projecten hebben de leden van de Werkgroep Duurzaamheid en Kerngroep Duurzaamheid rekening gehouden met de haalbaarheid van projecten, op grond van de volgende factoren:

- technische haalbaarheid: kan het?
- juridische haalbaarheid: mag het?
- financiële haalbaarheid: is er geld voor?
- haalbaarheid qua tijd: kan opstart en/of uitvoering plaats vinden tussen nu en april 2014 of is opstart/uitvoering niet afhankelijk van gemeentelijke inspanningen?

Daarnaast zijn voor elk beleidsniveau impliciet extra beoordelingscriteria gebruikt. Bij het aanwijzen van voorkeursprojecten is deelnemers gevraagd op grond waarvan zij dit project hebben gekozen. Deze impliciete criteria zijn daardoor expliciet gemaakt. Vervolgens hebben deelnemers elkaar geïnspireerd en aangevuld bij het expliciet maken van deze criteria. De volgende criteria zijn toegepast:

Niveau "Duurzame bedrijfsvoering":

- a. het draagt bij aan bewustwording van medewerkers (interne spin off)
- b. het doet een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van mensen
- c. het versterkt het imago van de gemeente als werkgever

Niveau "Gemeentelijke taken":

- a. het kost weinig geld/energie/moeite en het effect is groot
- b. voorbeeldfunctie voor een grote doelgroep (spin off is groot)
- c. het versterkt het duurzame karakter van de gemeente
- d. het is een onderwerp waar men over praat (spin off is groot)
- e. je kunt tegelijkertijd op meerdere beleidsterreinen winst behalen

Niveau "Initiatieven van en met externe partners":

- a. leidt het project tot vernieuwing?
- b. kan de werkgroep meerwaarde leveren met dit project? Als een andere partij al hard werkt aan het project, hoeft de werkgroep zich er niet óók mee bezig te houden.
- c. past het project bij het karakter en de schaalgrootte van Oegstgeest?
- d. is het project haalbaar / realistisch?

4 Uitvoeringsprogramma

4.1 Uitvoeringsprogramma

Via interactieve beleidsvorming (zie Bijlage 2, Interactieve beleidsvorming) zijn groslijsten ontstaan met ideeën voor projecten en activiteiten. Hierop is een selectie en prioritering toegepast zoals beschreven in Hoofdstuk 3. Zo is het definitieve uitvoeringsprogramma bepaald.

Hieronder zijn de projecten weergegeven die in de periode t/m maart 2014 in gang worden gezet, uitgevoerd en zo mogelijk ook afgerond. In Bijlage 1, Groslijsten uitvoeringsprogramma is per beleidsniveau de volledige groslijst opgenomen, waarin ook alle andere voorgestelde projecten zijn opgenomen. De projecten in de groslijst zijn weergegeven in volgorde van prioriteit: eerst de voorkeurs- en tweedekeuzeprojecten, vervolgens de reserveprojecten die minder urgent of belangrijk worden gevonden en tenslotte de projecten die zijn afgefallen omdat zij niet direct bijdragen aan de gekozen doelstellingen.

Voor elk project is in de bijlage een inschatting gegeven van het effect en de haalbaarheid (technisch, juridisch, financieel, qua tijd). Genoemde bedragen en periodes geven een orde van grootte aan. Projecten die zijn afgefallen, zijn niet verder uitgewerkt voor deze aspecten.

Zowel het creëren van bewustwording als ‘social return on investment’ (waarmee bedoeld wordt: het inzetten van mensen met een wat grotere afstand tot de arbeidsmarkt) is door veel mensen onafhankelijk van elkaar genoemd, zonder dat daarop gestuurd is. Deze twee zaken worden gezien als belangrijke onderdelen. Bewustwording wordt meestal gedefinieerd als “kennis overdragen over consequenties en alternatieven, zodat mensen een bewuste keuze kunnen maken in hun handelen”. Communicatie is een belangrijk instrument hiervoor.

4.2 Bedrijfsvoering

1. Terugdringen papiergebruik (duurzaam kantoorartikelenpakket, iPads, grote druk- en kopieeropdrachten via één centraal raamcontract en dit aanbesteden op grond van dzh-criteria)
2. Computertips verspreiden (bewustwording van medewerkers dat google meer energie kost dan site direct intypen, beeldscherm, blackle, systeem uitschakelen etc.)
3. Verlichting (kosten/baten-analyse voor verduurzamen armaturen/lampen, toepassen bewegingssensoren op werkplek)
4. Mobiliteitsregeling personeel (doorlichten en duurzaam vervoer (nog) meer stimuleren dan niet-duurzaam vervoer)

De Kerngroep Duurzaamheid benadrukt dat het verduurzamen van de gemeentelijke installaties voor verwarming, koeling en luchtverversing het allerbelangrijkst is. Hierin is een flinke duurzaamheidswinst te behalen en het zou een gemiste kans zijn om hier te kiezen voor een conventioneel systeem. Op het moment dat deze installaties aan vervanging toe zijn (op korte termijn) is duurzaamheid een belangrijk criterium bij de aanschaf en plaatsing. Omdat er momenteel al onderzocht wordt wat mogelijk en haalbaar is, is dit project niet meer als voorkeursproject genoemd; het wordt al vanzelfsprekend gevonden.

4.3 Gemeentelijke taken

1. Duurzaamheid in elk beleid: duurzaamheid als één van de uitgangspunten kiezen in elke beleidsnota;
2. Het toepassen van social return in zowel eigen personeelsbeleid als in inkoop- en aanbestedingsbeleid
3. Duurzaam inkopen en aanbesteden (o.a. catering/kantine, bestekken, schoonmaak, hardware, aannemers, vertaling theorie naar praktijk; zie groslijsten in bijlage voor verder omschrijving)
4. Bij het vernieuwen van prestatie-afspraken met o.a. woningcorporaties is duurzaamheid één van de uitgangspunten, waarbij het doel (wat) omschreven is maar de organisatie vrij is in hoe het doel bereikt wordt.
5. Kennis over duurzaam (ver)bouwen verspreiden (zie groslijsten in bijlage voor verder omschrijving)

Duurzaam inkopen en aanbesteden valt deels onder ‘bedrijfsvoering’ en deels onder ‘taken’. Om versnippering te voorkomen, is het in zijn geheel ondergebracht onder ‘gemeentelijke taken’.

4.4 Initiatieven van en met externe partners

Deze projecten zijn gekozen door de Werkgroep Duurzaamheid, zie Bijlage 2, Interactieve beleidsvorming. Voor elk project wordt een subwerkgroep opgericht die het betreffende project zal leiden, al dan niet in samenwerking met andere personen of partijen uit Oegstgeest. Hieronder zijn de projecten weergegeven op volgorde van prioriteit. In de praktijk vindt eenerschikking plaats en zijn er voor de projecten 2, 5, 6 en 10 nu trekkers gevonden. De andere projecten worden mogelijk op een later moment alsnog gestart.

Topprojecten:

1. Stimuleren van een duurzame leefstijl (noot: moet echter nader gespecificeerd worden)
2. Oprichten van een coöperatie voor het lokaal opwekken van duurzame energie
3. Starten van een openbare “leer-groentetuin” met aandacht voor gezondheid, sociale cohesie en biodiversiteit
4. Starten van een reparatiewerkplaats / Repair café waar vrijwilligers of mensen met afstand tot de arbeidsmarkt versleten spullen repareren
5. Stimuleren van verkoop van duurzame kleding, eerlijke handel, tweedehands kleding, kledingruilfeestjes etc.

Tweede keuze:

6. Bewustwording kweken bij kinderen
7. Collectieve energie-inkoop organiseren
8. Tegengaan voedselverspilling (‘food’-afdruk verkleinen)
9. Eenzaamheid en verkommenen tegengaan, sociale cohesie versterken (noot: moet nader gespecificeerd worden)
10. (Hemel)water opvangen en benutten

4.5 Voor elk project een eigen projectplan

Bij het starten van projecten wordt voor elk project een beknopt projectplan opgesteld waar in is aangegeven wat we gaan doen en hoe we het gaan doen. Het projectplan bestaat uit een beschrijving van het project en van het resultaat en een beschrijving van de deelactiviteiten waaruit het project bestaat of een stappenplan. In het projectplan is aangegeven welke partij het initiatief neemt, welke partijen er verder betrokken zijn en wat de rol is van de gemeente en de overige partijen. Tenslotte bevat het projectplan een planning en kostenraming. Zie ook Bijlage 3, Format Projectplan voor de onderwerpen die in elk projectplan worden beschreven.

De duurzaamheidscoördinator initieert een project, voor zover het niet al door een andere partij is geïnitieerd. De duurzaamheidscoördinator verbindt partijen die met elkaar kunnen samenwerken om het betreffende project uit te voeren en helpt hen op gang. Zodra er voor een project een trekker is gekozen die het project zelfstandig kan trekken, neemt de duurzaamheidscoördinator meer afstand en vervult vanaf dan een begeleidende, coachende rol. Van enkele projecten blijft de duurzaamheidscoördinator zelf trekker.

5 Hoe organiseren we duurzaamheid

5.1 Planning

In Tabel 5-1 op de volgende bladzijde is een overzicht gegeven van de planning en de kosten van de uit te voeren projecten. De planning loopt vanaf het 4^e kwartaal in 2012, de periode aansluitend op vaststelling van het beleid. In de praktijk zijn de voorbereidingen voor enkele projecten al gestart. De planning loopt t/m 2014, de periode van het uitvoeringsprogramma.

In de tabel valt op dat voor enkele projecten in het niveau 'externe initiatieven' geen planning is opgegeven. Voor de uitvoering van deze projecten is op dit moment nog geen belangstelling of capaciteit. Regelmatig, bijvoorbeeld jaarlijks of wanneer een ander project is afgerond, zal aan de werkgroep duurzaamheid worden gevraagd of er belangstellenden zijn voor het leiden van één van deze projecten. Mogelijk dienen zich in de loop van de tijd nieuwe belangstellenden aan, via connecties van de werkgroep duurzaamheid of via contacten vanuit de Toekomstvisie 2020.

5.2 Financiering

5.2.1 Beschikbaar budget

Jaarlijks is in de gemeentelijke begroting een budget gereserveerd van € 14.826,-. In Tabel 5-1 op de volgende bladzijde is van de uit te voeren projecten aangegeven welke kosten uit de gemeentelijke begroting worden betaald. In werkelijkheid zullen sommige projecten meer kosten en is aanvullende financiering uit andere bronnen gewenst. Hierop wordt in de volgende paragraaf nader ingegaan.

5.2.2 Benodigd budget

Veel projecten kosten niets extra. Ze betreffen geen *extra* werk, maar het *anders* doen van het reguliere werk, waarvoor al budgetten gereserveerd zijn. Of ze kosten geen geld, maar vergen voornamelijk een inspanning, die past binnen de reguliere werkzaamheden.

Het bedrag dat in de gemeentelijke begroting is gereserveerd, is toereikend om het gros van de projecten op te starten en uit te voeren. Dat geldt niet voor drie grotere projecten, binnen het niveau 'initiatieven van, voor en met inwoners, bedrijven en externe partners'. Deze projecten vragen hoge investeringen:

- het oprichten van een coöperatie voor het lokaal duurzaam opwekken van energie (ordegrootte € 10.000,- voor advieskosten, startonderzoek, registratiekosten KvK, regelen verdere financiering, opzetten organisatie etc.),
- het starten van een Repair Café (ordegrootte € 10.000 voor pandhuur en personeel), en
- bewustwording bij kinderen (trainingen, programmacoördinator, pandhuur, opzetten educatief materiaal etc.).

Voor deze drie projecten is alternatieve financiering benodigd.

Tabel 5-1 Totaaloverzicht planning en kosten

Naam project	Budget (€)			Planning uitvoering									
	2012	2013	2014	2012	2013				2014				
				-	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Bedrijfsvoering													
Terugdringen papiergebruik	0	0	0										
Computer- en werkplektips verspreiden	0	0	0										
Verlichting k/b-analyse	0	1.000	0										
Mobiliteitsregeling personeel	0	0	?										
Gemeentelijke taken													
Duurzaamheid in elk beleid	0	0	0										
Social return in inkoop en aanbesteding	0	?	?										
Duurzaam inkopen en aanbesteden (reguliere budgetten)	0	0	0										
Prestatie-afspraken met woningcorporaties	0	0	0										
Kennisdelen duurzaam (ver)bouwen	0	500	0										
Initiatieven van en met externe partners													
Stimuleren duurzame leefstijl	0	0	0										
Lokale energiecoöperatie	1.900	7.826	?								?	?	?
Openbare "leer-groentetuin"	0	n.t.b.	0										
Repair café	0	0	5.000								?	?	?
Duurzame kleding	0	0	0								?	?	?
Bewustwording bij kinderen	0	0	6.826								?	?	?
Collectieve energie-inkoop	0	0	0										
Eenzaamheid en verkommeren tegengaan	0	0	0										
Tegengaan voedselverspilling	0	0	0										
(Hemel)water opvangen en benutten	0	3.500	0								?	?	?
Millenniumdoelstelling													
Aandacht vragen voor Millenniumdoel	1.500	1.000	1.500								?		?
Projectorganisatie													
Duurzaamheidscoördinator als trekker													
Bijeenkomsten werkgroep duurzaamheid	1.600	1.000	1.500										
totaal benodigd	€ 5.000	€ 14.826	€ 14.826										

5.2.3 Alternatieve financiering

Voor financiering van projecten zijn meerdere mogelijkheden dan uitsluitend het aanspreken van de gemeentelijke begroting. Traditioneel wordt met name gekeken naar de kosten die zich in een bepaald jaar voordoen en niet naar de 'total cost of ownership' of de 'gemiddelde jaarlijkse kosten' van een investering. Dat betekent dat hoge startinvesteringkosten vaak een niet te overkomen drempel vormen (want zij zijn hoger dan de reguliere budgetten toestaan), terwijl deze investering de structurele kosten aanzienlijk zou kunnen verlagen. Met andere woorden: een investering die op lange termijn goedkoper is, kan niet worden gedaan omdat de startkosten te hoog zijn. Een andere drempel kan zijn dat de ene partij de baten krijgt van een investering die een andere partij doet. De investeerder heeft daardoor geen kans op het terugverdienen van de investering.

Oplossingen om deze hindernis te overkomen, zijn bijvoorbeeld crowdsourcing, participatiemodellen, revolving funds (bv. duurzaamheidslening, regionaal klimaatfonds), nieuwe verdienmodellen, een lokale coöperatieve bank, publiek-private samenwerking (PPS), investering met terugverdientijd, subsidies, etc. Ook bestaan er Energie Service Companies (Esco's) die de investering en het risico uit handen kunnen nemen mits zij (mede) mogen profiteren van de opbrengsten. Zij sluiten de cirkel tussen investeren en terugverdienen.

Met deze vormen van financiering is binnen de gemeente Oegstgeest nog relatief weinig ervaring opgedaan. Onder onze inwoners en bedrijven is hierover wel kennis aanwezig. Conform de Toekomstvisie zullen we voor deze expertise het potentieel benutten dat binnen de samenleving aanwezig is. Bij de start van een project wordt bij het opstellen van het projectplan uitgezocht welke financieringsvorm(en) opportuun zijn.

Een eerste verkenning is al gedaan. Een van onze buurgemeenten is in onderhandeling met een bank voor het financieren van een grootschalig project voor het energieneutraal maken van bestaande woningvoorraad. De bank onderzoekt de mogelijkheden voor kredietverlening als er gedurende een nader te bepalen (langdurige) periode een vaste cash-flow door energiebesparing gegarandeerd wordt. Voorwaarde is dat de financieel garant staat en een projectleider aanstelt specifiek voor de coördinatie van de werkzaamheden. Met de investering uit de gemeentelijke begroting wordt een flinke 'hefboom' gecreëerd omdat het op deze manier mogelijk wordt om maatregelen te treffen met een waarde die vele malen hoger ligt. Dit model is voor een bank echter pas interessant voor veel grotere bedragen dan wat er in Oegstgeest beschikbaar en realistisch is. Ook de kosten voor de gemeente liggen een stuk hoger dan wat bij deze beleidsnota past.

De Omgevingsdienst West-Holland onderzoekt of het haalbaar is om een *Regionaal Klimaatfonds* op te richten. Met geld van lokale bedrijven, particulieren en overheden wordt het fonds gevuld; het geld wordt besteed aan het uitvoeren van projecten die zorgen voor reductie van de regionale CO₂-uitstoot. Op die manier kopen bedrijven, particulieren en overheden hun CO₂-uitstoot af ("compenseren"). Mogelijk kan in de toekomst op dit fonds een beroep worden gedaan voor het uitvoeren van energiebesparingsprojecten (waarmee automatisch ook op CO₂-uitstoot bespaard wordt).

Tenslotte maken we, conform de Toekomstvisie 2020, graag gebruik van de expertise die onder inwoners en bedrijfsleven in de gemeente aanwezig is ('potentieel benutten'). Voorbeelden om dit voor elkaar te krijgen, zijn het organiseren van bijvoorbeeld een (netwerk-) avond voor financieel deskundigen om te sparren over financiële oplossingen (niet alleen 'profit', maar tegelijkertijd een sociale component), of het organiseren van een masterclass "Financiën in duurzaamheid".

5.3 Monitoring, evaluatie en borging

5.3.1 Rapporteren en evalueren eigen bedrijfsvoering

Via de P&C-cyclus wordt gerapporteerd over duurzaamheid in de eigen bedrijfsvoering. Dat betekent dat we inzichtelijk maken hoeveel ons verbruik is van energie, water, papier en transportbrandstoffen en hoe we omgaan directe of indirecte people-aspecten zoals personeel.

Dit inzicht wordt verkregen door het in kaart brengen en waar mogelijk kwantificeren van ons verbruik en andere zaken. We baseren ons daarbij op internationale en landelijke richtlijnen en methoden, zoals GRI-richtlijnen, ISO26000 of CO₂-prestatieladder. Hieruit halen we de aspecten die voor een gemeente relevant zijn.

Jaarlijks wordt gerapporteerd over deze duurzaamheidsprestaties. In eerste instantie zal deze rapportage het resultaat zijn van een inventarisatie van ons verbruik in 2012. In volgende jaren wordt de situatie vergeleken met eerder jaren, zodat zichtbaar is of we vooruit gaan. Om deze vooruitgang te bewerkstelligen, stellen we jaarlijks nieuwe doelen.

5.3.2 Borging

In de gemeentelijke begroting over 2013 wordt in de Paragraaf Bedrijfsvoering voor het eerst aandacht besteed aan rapporteren over de duurzaamheidsprestaties van de eigen bedrijfsvoering. Door inzicht, voortgang en doelen op te nemen in de Planning & Controlcyclus, is geborgd dat de organisatie (los van personen of functies) enkele momenten per jaar stil staat bij onze duurzaamheidsprestaties.

5.3.3 Rapporteren en evalueren uitvoeringsprogramma

Jaarlijks wordt de voortgang gerapporteerd van alle projecten uit het uitvoeringsprogramma. Voor elk project wordt beknopt aangegeven wat de stand van zaken is en wat de prognose is voor realisatie. De eerste rapportage vindt plaats een jaar na het vaststellen van het duurzaamheidsbeleid, oftewel in november of december 2013. De voortgang wordt ook zichtbaar gemaakt door een bericht op de gemeentesite.

Op basis van deze rapportage vindt een beknopte evaluatie plaats. We bepalen of de uitvoering op schema loopt en welk type en welke hoeveelheid bijsturing nodig is.

5.3.4 Nulsituatie in beeld

Binnen Oegstgeest is in de loop van de tijd al de nodige aandacht besteed aan duurzaamheid. In allerlei kleine en grote handelingen van de gemeente is duurzaamheid zichtbaar. Drie belangrijke lopende ontwikkelingen springen eruit. Deze zijn samen met een aantal kleinere activiteiten opgesomd in Bijlage 5, Hoe duurzaam is Oegstgeest. Zoals in paragraaf 5.3.1 is genoemd, wordt ook voor de duurzaamheidsprestaties van onze bedrijfsvoering allereerst de nulsituatie in beeld gebracht.

5.4 Risico's

5.4.1 Coördinatie en projectleiding

De duurzaamheidscoördinator is voor 0,5 fte aangesteld t/m het eerste kwartaal van 2014. Na deze periode is er financieel niet voorzien in ambtelijke ondersteuning.

De duurzaamheidscoördinator fungeert niet alleen als projectleider, maar ook als intern ambassadeur die collega's inzichten geeft, enthousiasmeert, aanzet tot actie en mensen aan hun afspraken houdt. De duurzaamheidscoördinator signaleert knelpunten en helpt mee deze op te lossen en bewaakt of duurzaamheid integraal onderdeel is van nieuw beleid en adviseert hierover.

Zonder duurzaamheidscoördinator is de verwachting dat het onderwerp duurzaamheid langzaamaan weer terugzakt naar de onderkant van ieders prioriteitenlijst, omdat het iets extra's is om aan te denken, iets wat ondersneeuwt in de waan van de dag.

Dit risico kan worden ingeperkt door te zorgen dat duurzaamheid tegen die tijd goed is ingebed in de (rest van de) ambtelijke organisatie en gemeentelijke processen. Dit is nadrukkelijk de bedoeling, deze beleidsnota draagt hier uiteraard aan bij. Een andere manier om dit risico in te perken is het opnieuw aanstellen van een duurzaamheidscoördinator voor de volgende periode.

5.4.2 Uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2017

Het beleid (eerste deel van deze nota) loopt door t/m 2017. Het huidige uitvoeringsprogramma loopt door t/m 2014. Op basis van de evaluatie eind 2013 wordt bepaald hoe we met dit risico omgaan.

5.4.3 Continuïteit Werkgroep Duurzaamheid

De Werkgroep heeft een vliegende start gemaakt en er is een bijzonder proces doorlopen. Er is wederzijds vertrouwen opgebouwd, gebaseerd op transparantie, volledige openheid, het delen van onzekerheden en het vieren van successen, waardoor een stevige basis is gelegd.

Met het vaststellen van deze beleidsnota treedt een nieuwe fase in en verandert het karakter van de werkgroep van meedenkend naar uitvoerend. Het is de vraag of die nieuwe rol past bij alle huidige werkgroepleden. Op dit moment bestaat de indruk dat ongeveer de helft van de werkgroep zich graag inzet in de uitvoerende rol. Er zijn in september vijf sub-werkgroepjes benoemd die elk een project gaan uitvoeren. Met elke subwerkgroep vindt een startoverleg plaats, waarin een voorzitter wordt benoemd en het projectplan (Bijlage 3, Format Projectplan) gezamenlijk wordt ingevuld.

De nieuwe fase vraagt tevens een andere benadering van de gemeente. De rol van de gemeente verandert van “verzamelen van input” naar “begeleiden en coachen van minstens vijf sub-werkgroepen”. Het zal tijd en aandacht kosten om deze rol goed in te vullen.

Werkgroepleden zijn vrijwilligers en ontvangen, naast veel waardering en na elke bijeenkomst een borrel, geen geldelijke of andere beloning. Het risico bestaat dat werkgroepleden afhaken doordat de nieuwe fase niet (meer) past bij hun persoonlijke drijfveer of doordat de gemeente haar begeleidende rol anders invult dan voor de werkgroepleden nodig is of dan zij verwachten.

Dit risico kan worden beperkt door het managen van verwachtingen en door regelmatig te checken of werkgroepleden nog gemotiveerd zijn en wat zij nodig hebben van de gemeente om effectief door te kunnen werken. Deze benadering sluit goed aan op de werkwijze uit de Toekomstvisie 2020.

5.4.4 Financiering

De kosten van de uit te voeren projecten zijn ingeschat, er is een orde van grootte in de groslijsten van het uitvoeringsprogramma opgenomen. Bij de start van elk project wordt een projectplan opgesteld (zie Bijlage 3, Format Projectplan). Hierin wordt een nauwkeuriger inschatting gemaakt van de kosten van een project. Het kan zijn dat projecten meer geld gaan kosten dan nu voorzien. In dat geval is alternatieve financiering benodigd (zie paragraaf 5.2 Financiering).

Het risico bestaat dat de financiering niet geregeld kan worden. In dat geval kan het betreffende project niet of slechts beperkt worden uitgevoerd. Er zijn slechts drie projecten waarvoor dit geld, te weten het oprichten van een coöperatie voor het lokaal duurzaam opwekken van energie, het starten van een Repair Café en Bewustwording bij kinderen.

Risico-inperking is ook hier mogelijk. Als blijkt dat financiering lastig geregeld kan worden, kan ervoor gekozen worden om slechts één van de drie projecten door te laten gaan. Zo wordt financiering ‘gebundeld’ onder het motto ‘liever één project goed dan drie projecten half’. Het project waarvoor de financiering het verst gevorderd en/of het meest kansrijk is, krijgt dan voorrang. In een later stadium kan worden bekeken of de overige projecten alsnog worden doorgestart.

Voor alle andere projecten uit het uitvoeringsprogramma vormt de financiële component geen risico.

Bijlage 1, Groslijsten uitvoeringsprogramma

Bedrijfsvoering

Nr.	Thema	Prioriteit	Uitvoeringsproject / -activiteit (binnen periode van beleid)	Lange-termijn-doel (systeemtransitie in 50 jaar)	Effect	Haalbaarheid				Context			Opmerkingen
						technisch	juridisch	financieel	tijd	rol gemeente	andere partijen	schaal	
1	Gemeentehuis	1e topproject	Terudringen papiergebruik: 1. overschakelen van het gewone naar het duurzame kantoorartikelenpakket (ordegrootte 100 euro) 2. onderzoeken of het mogelijk is enkele printers te verwijderen; per verwijderde printer ontstaat naar verwachting budget voor het beschikbaar stellen van 30 iPads voor medewerkers die daar graag mee willen werken (budgetneutraal) 3. grote druk- en kopieerwerk-opdrachten beperken en centraliseren. Eén raamcontract sluiten met een drukker en daar duurzaamheidscriteria in opnemen (winst) 4. Ambtenaren inzicht geven in kosten en milieu-effecten van hun handelen (bv. papierverbruik) zodat zij hier bewuster mee omgaan	Tussendoel: besparing van papier, inkt, onderhoud, papierafval Einddoel: kringloop hout & overige biomassa sluiten	middel	ja	ja	neutraal	2 jaar	initiatief	leverancier(s)	gemeentehuis	Printpapier is aanbesteed via CiB, dit is FSC-papier. Twee printers per verdieping is meer dan strikt nodig. Er zijn mensen die nu op een privé-iPad of andere tablet werken, hetgeen aangeeft dat er behoefte aan is onder medewerkers. Dat geldt niet voor iedereen dus het moet wel op vrijwillige basis blijven. Nu worden grote stukken (bv. bestemmingsplan met veel bijlagen, documenten uit de begrotingscyclus e.d., dossiers voor bezwaarschriften) nog regelmatig uitgeprint terwijl ze ook digitaal beschikbaar zijn. Scanners worden minder gebruikt dan zou kunnen.
2	Bewustwording	2e topproject	Computertips / werkplektips verspreiden: medewerkers erop attenderen welke dagelijkse activiteiten energie kosten en hoe zij daar zelf op kunnen besparen. Ambtenaren inzicht geven in kosten en milieu-effecten van hun handelen zodat zij hier bewuster mee omgaan.	Besparing energie en grondstoffen, bewustwording en duurzaam gedrag	klein	ja	ja	neutraal	2 jaar	initiatief	n.v.t.	gemeentehuis	Bijvoorbeeld: - zoekmachines op internet verbruiken meer energie dan adres direct intypen of via favorieten kiezen; - Blackle verbruikt minder energie dan Google; - beeldscherm uitzetten bespaart [uit te rekenen hoeveelheid] energie op jaarbasis; - systeem echt uitzetten (niet alleen uitloggen) - verlichting en verwarming regelen - stimuleren gebruik scanner - cursus 'hoe haal ik het meeste uit mijn iPad'
3	Gemeentehuis	3e topproject	Verlichting: kosten-/baten-analyse voor verduurzamen van verlichting in het gemeentehuis (bv. vervangen armaturen, energiezuinige lampen, bewegingssensoren, uniformiteit in verlichting). Onderzoeken contractvorm waarbij 'verlichtingsuren' worden ingekocht (investering, onderhoud en risico bij leverancier).	Verduurzaming van het gemeentehuis (energiebesparing).	groot	ja	ja	1000	1 jaar	initiatief	n.t.b.	gemeentehuis	
4	Mobiliteit	4e topproject	Stimuleren duurzame mobiliteit van personeel; bij actualisatie van vervoersregeling duurzaamheid als één van de uitgangspunten kiezen.	Verduurzamen transport	klein	ja	ja	?	5 jaar	initiatief	n.v.t.	gemeentehuis	
5	Afval / materialen / cradle to cradle	7 reservelijst	Waarde van snoeihout en hout van gerooide bomen op duurzame wijze te gelde maken (bv. leveren aan houtsnipper-producent voor houtpellet-CV-ketels) en inkomsten benutten voor duurzame doeleinden.	Kringloop hout & overige biomassa sluiten	klein	ja	ja	neutraal	2 jaar	initiatief	groenverwerkingsbedrijf	gemeente	Onderdeel van nieuwe aanbesteding
6	Afval / materialen / cradle to cradle	7 reservelijst	Een goede bestemming zoeken voor afgeschreven hardware (bv. vergelijkbaar met Fair Phone, dat mobiele telefoons een tweede leven in een ontwikkelingsland geeft)	Cascadebenadering: goederen niet weggooien maar op een andere manier gebruiken.	middel	ja	ja	neutraal	1 jaar	initiatief	SP71?, organisaties die hardware opnieuw kunnen gebruiken	gemeentehuis	Alternatieven: doneren, hergebruiken, recyclen, verantwoord verwerken.
7	Duurzaam inkopen	7 reservelijst	Via contractmanagement sturen op KPI's voor duurzaamheid in (grotere) contracten	Markt stimuleren duurzaam aan te bieden; door vraag te stellen, creëer je aanbod aan duurzame leveringen, diensten en werken. Investeren in mensen zodat zij (weer) een volwaardige plaats krijgen in de samenleving en op hun beurt waarde kunnen toevoegen aan de samenleving (investeren in people = opbrengst in planet/profit).	middel	ja	ja	neutraal	2 jaar	initiatief	leveranciers	gemeentehuis	
8	Energie	7 reservelijst	Nog niet uitgevoerde aanbevelingen onderzoek Groene ICT (2010) uitvoeren: in ICT-hardware-ruimtes extra energiemetpunten installeren, zodat rapportage, monitoring en gerichte sturing op verlagen van energieverbruik (=kosten) mogelijk worden.	Energiebesparing	groot	ja	ja	1x investering; structureel kostenbesparing, TVT nagaan	2 jaar	initiatief	Leiden, Leiderdorp, Zoeterwoude (Servicepunt 71)	regio	
9	Energie	7 reservelijst	Auto uit eigen wagenpark ombouwen tot elektrische auto	Transitie van fossiele energie naar duurzame energie en opleiden studenten ROC	middel	ja	ja	neutraal	1 jaar	initiatief	ROC Leiden, DeoDrive	gemeentehuis	
10	Energie / Water	7 reservelijst	Het platte dak van de gemeentewerf benutten voor energie-opwekking en/of opvangen en herbenutten van hemelwater. Energie: bv. via PV-panelen of kleinschalige windturbines). Hemelwater opslaan in tank, gebruiken voor veegwagens (sproeien) en evt. begieten van groen.	Altijd en overal voldoende schone energie beschikbaar, in eigen energiebehoefte voorzien op de locatie van de gemeentewerf, waterkringloop sluiten. Aansluiten bij duurzaamheidsdoelstellingen MEOB-terrein.	middel	ja	ja	10000	5 jaar	initiatief	n.t.b.	gemeentehuis	Voorwaarde is dat financiering geregeld wordt, bv. door nieuwe contractvorm (investering, risico en winst bij externe partij), of dak beschikbaar stellen aan derden.
11	Gemeentehuis	7 reservelijst	Inzicht in duurzaamheidsprestaties via begrotingscyclus, bv. volgens GRI-richtlijnen, ISO26000 of CO ₂ -prestatieladder: - inzicht in verbruik van energie, water, papier, transport - rapportage in jaarverslag (nulmeting / CO ₂ -footprint over 2012) - doelstellingen voor verbetering in begroting (voor het eerst ná uitvoering nulmeting, dus in 2013 doelen voor het jaar 2014)	Verduurzaming van de bedrijfsvoering	klein	ja	ja	neutraal	2 jaar	initiatief	n.v.t.	gemeentehuis	

Nr.	Thema	Prioriteit	Uitvoeringsproject / -activiteit (binnen periode van beleid)	Lange-termijn-doel (systeemtransitie in 50 jaar)	Effect	Haalbaarheid				Context			Opmerkingen
						technisch	juridisch	financieel	tijd	rol gemeente	andere partijen	schaal	
12	Gemeentehuis	7 reservelijst	Verduurzamen pand en installaties: - klimaatinstallaties (ventilatie, verwarming, luchtbehandeling e.d.) zijn aan vervanging toe. Onderzoeken of en hoe deze duurzame installaties vervangen kunnen worden. Streven naar besluitvorming in 2013. - beperken energieverbruik door betere isolatie (bv. kierdichting, warmte reflecterend folie op daklicht boven vide) - (Brand)meldinstallaties: onderzoeken of in eerstvolgende contractverlenging met leverancier ook onderhoud & vervanging kunnen worden opgenomen (risico ligt bij leverancier), op een duurzame manier.	Verduurzaming van het gemeentehuis (energiebesparing).	groot	ja	ja	100000	5 jaar	initiatief	installatie-advies, leverancier(s)	gemeentehuis	Verwarming van gemeentehuis is niet optimaal; op lagere verdiepingen wordt het 's winters niet warm terwijl het aan de zonzijde 's zomers niet koel te krijgen is. Veel warmte stijgt op via de vide, een open schacht door het centrum van het gebouw, afgesloten door een dakraam dat zonlicht (en warmte) inlaat maar niet zo goed warmte isoleert. Deze situatie accepteren we, omdat maatregelen om warmte vast te houden enorme investeringen en ingrijpende architectonische aanpassingen vergen. CO2-uitstoot van aardgasverbruik wordt gecompenseerd via certificaten van 'Gold Standard Verified Emission Reduction credits' (WNF). Voorwaarden: over de hele levensduur beschouwd mag een nieuw systeem niet duurder zijn dan het huidige systeem. D.w.z.. Investeringskosten mogen alleen hoger zijn als de meerinvestering kan worden terugverdiend. Duurzaamheidsprestaties moeten gegarandeerd worden.
13	Personeel	7 reservelijst	Aannamebeleid verbreden. Mensen die niet direct op een functie passen 'passend maken' door coaching, begeleiding, training. Goed voor werkgever (gewenste kwaliteitsniveau en geen structureel hogere salariskosten voor overgekwalificeerd of ingehuurd personeel) en voor ontwikkeling van werknemer (=loyaliteit, betrokkenheid etc.). Vacatures invullen in samenwerking met collega-overheden in de regio (mobiliteitscentrum), opleidingscentra en bv. UWV.	Gemotiveerd personeel, aandacht voor in-, door- en uitstroom, kwaliteit van het werk in balans met de kosten voor personeel, kansen voor mensen met meer afstand tot de arbeidsmarkt.	klein	ja	?	winst	5 jaar	initiatief	n.v.t.	gemeentehuis	
14	Energie	8 afgevalen, niet te financieren	Pasjes voor werkplek: automatisch stroom uitschakelen en telefoon op 'niet bereikbaar' als pasje wordt verwijderd uit beeldscherm/citrix-kastje.	Energiebesparing	klein	ja	ja	10000	5 jaar	initiatief	n.v.t.	gemeentehuis	

Gemeentelijke taken

Nr.	Thema	Prioriteit	Uitvoeringsproject / -activiteit (binnen periode van beleid)	Lange-termijn-doel (systeemtransitie in 50 jaar)	Effect	Haalbaarheid				Context			Opmerkingen
						technisch	juridisch	financieel	tijd	rol gemeente	andere partijen	schaal	
58	Bewustwording	1e topproject	Duurzaamheid als één van de uitgangspunten kiezen in elk beleid	Bewustwording en integraal toepassen duurzaamheid	middel	ja	ja	neutraal	5 jaar	initiatief	ambtenaren	gemeentehuis	
59	Duurzaam inkopen	2e topproject	Social return toepassen op eigen werkzaamheden en aanbestedingen, bepalen welk percentage van het inkoopvolume besteed wordt aan bv. stageplaatsen, langdurig werklozen, mensen met een handicap etc.	Kwaliteiten erkennen en benutten van mensen met een beperking en investeren in deze mensen zodat zij (weer) een volwaardige plaats krijgen in de samenleving en op hun beurt waarde kunnen toevoegen aan de samenleving (investeren in people = opbrengst in planet/profit). Voorwaarde: benodigde begeleiding bieden.	middel	ja	ja	?	2 jaar	initiatief	werkzoekenden	gemeente	Bv. asfalteren, afval inzamelen, hovenierswerkzaamheden, schoonmaak, kantine
60	Duurzaam inkopen	3e topproject	Duurzaam inkopen en aanbesteden: 1: Vertaalslag maken van theoretische duurzaamheidscriteria van AgentschapNL naar praktische criteria voor uitvoerders van werken en diensten van gem. Oegstgeest; criteria opstellen voor productgroepen waar nog geen AgNL-criteria voor bestaan; 2: In bestekken voor civiele werken (bv. riolering, bestrating) is duurzaamheid één van de uitgangspunten. We gaan het algemeen deel van bestekken nalopen en zorgen dat duurzaamheid hier deel van uitmaakt, voor zover dat qua kosten mogelijk is. Per aanbesteding concrete duurzaamheidseisen opnemen in specifiek deel van bestek 3: Lezing van FSC Nederland over nut van FSC en het toepassen van FSC-convenant 4: Duurzaamheid (minimale uitlaatgassen en geluid van vrachtwagen van aannemer, geen taalbarrière) opnemen als één van de kwaliteitscriteria waar in aanbestedingen van Beheer Openbare Ruimte op geselecteerd wordt. 5: Bestek Schoonmaakdiensten is al voorzien van duurzaamheidscriteria, in volgend contract nagaan of dit kan worden aangescherpt. 6: Bij vervanging van hardware in aanbesteding duurzaamheids- 7: Contract met Sodexo: (verder) verduurzamen aanbod kantine, koffie/thee en catering (borrels, lunches e.d.).	Verduurzaming leveringen, diensten en werken, waar mogelijk in de hele keten. Eerlijke handel, duurzame landbouw&visserij, social return. Sluiten van kringlopen (cradle to cradle). Stimuleren markt om duurzaam aan te bieden (door vraag te stellen, wordt aanbod gecreëerd)	middel	ja	ja	variabel	2 jaar	initiatief	SP71, civiele werken, overige relevanten beleidsvelden, leveranciers	gemeentehuis	2: In civiele werken is het lastig om te bepalen welke materialen duurzaam zijn; dat is vaak afhankelijk van welk aspect van duurzaamheid zwaarder weegt (bv. 'hoeft minder vaak te worden vervangen en is recyclebaar', en 'er hoeven geen fossiele bronnen voor te worden aangesproken' kunnen strijdig zijn). Op dit deelaspect is standpuntbepaling nodig voordat duurzaamheid in bestekken kan worden verwerkt. 6: Afschrijftermijn voor hardware (beeldschermen, servers, citrix-kastjes, blades, data-storage) is 5 jaar. Bij eerstvolgende vervanging kiezen voor duurzame producten en installaties. Afhankelijk van draagvlak bij andere SP71-opdrachtgevers.
61	Duurzaam bouwen	4e topproject	Bij het vernieuwen van prestatie-afspraken met woningcorporaties (planning: 2013) is duurzaamheid één van de uitgangspunten. Insteek is om prestaties af te spreken (doelen), zonder in detail voor te schrijven hoe die bereikt moeten worden (via GPR, BREEAM). Bijvoorbeeld via afspraken in dubo-convenant.	Projectontwikkelaars, woningcorporaties en andere partijen stimuleren duurzaam te (ver)bouwen.	middel	ja	ja	neutraal	2 jaar	afspraken, stimuleren	woningcorporaties	gemeente	
62	Duurzaam bouwen	5e topproject	Kennis over duurzaam (ver)bouwen verspreiden onder inwoners, bijvoorbeeld: - voorbeelden uit het dorp delen met anderen; - info op website: welke opties zijn er, wat kun je een aannemer vragen; - bij afgeven van bouwvergunning informatie verstrekken over behaalde duurzaamheidsscore (bv. GPR) en alternatieven voor (verdere) verduurzaming (bv. folder). Evt. registratie van deze score; - informatieavond o.i.d. over wat mensen zelf kunnen doen (bestaande bouw). - folders beschikbaar via http://www.odwh.nl/particulieren/bouwen-verbouwen - info over wat gemeente zelf doet aan dubo - praktische voorbeelden voor duurzame materialen en installaties - indien juridisch mogelijk: tips voor duurzame leveranciers - aangeven wat (financiële of andere) voordelen voor gebruiker zijn Via internet, Oegstgeester Courant, brochure. Verwijzen naar Energieservicepunt.nl Inspireren op voorbeelden van andere gemeenten	Verduurzamen nieuwe en bestaande bouw. Inwoners zijn zich bewust van de keuzemogelijkheden die zij hebben en de duurzaamheidswaarde van elke keuze. Zij maken keuzes bewust.	klein	ja	ja	1000	2 jaar	stimuleren, informeren	inwoners	gemeente	Richten op doelgroep 'inwoners' omdat zij een grote groep vormen (veel effect) en omdat ze er zelf voordeel van kunnen hebben (financieel en/of qua comfort). Is er al een link naar het Energieservicepunt vanaf onze website? Of ergens onder bouwen een menu voor 'tips duurzaam bouwen'?
63	Afval / materialen / cradle to cradle	7 reservelijst	Onderzoeken hoe in Oegstgeest optimale afvalscheiding gerealiseerd kan worden (scheiding bij aanbieder en/of verwerker? halen en/of brengen? welke fracties apart/samen?)	Duurzame verwerking van alle fracties (-> grondstoffen herbenuuten), optimale scheiding	middel	ja	ja	1000	6 mnd	faciliteren, stimuleren, informeren	afvalverwerker	gemeente	
64	Alternatieve financiering	7 reservelijst	Uitzoeken of een Fonds Duurzaam Bouwen mogelijk is. Inkomsten uit boetes o.i.d. als bij handhaving (bouwen) geconstateerd wordt dat men zich niet aan duurzaamheidsafspraken houdt. Uitgaven: financiering van projecten voor verduurzamen van bestaande bouw.	Garanderen dat prestaties voor duurzaam bouwen daadwerkelijk behaald worden. Boetes heffen en met dit geld elders duurzame maatregelen realiseren is duurzamer dan bijvoorbeeld hout zonder keurmerk (of met het verkeerde keurmerk) laten vernietigen omdat het niet voldoet aan de vergunning.		ja	uitzoeken	neutraal	2 jaar	beheren Fonds (of uitbesteden aan SVn o.i.d.)	storten in fonds aanvragen doen die uit fonds betaald kunnen worden	gemeente	Vergelijkbaar met het bomenfonds dat veel gemeenten hebben (kapvergunning gekoppeld aan verplichting tot herplant danwel afkopen van deze plicht). Op deze manier heeft het ontduiken van regels geen financiële voordelen en is het dus aantrekkelijker om zich wél aan de vergunning te houden.
65	Bewustwording	7 reservelijst	Presentaties over duurzaamheid in afdelingen, screening van stukken op duurzaamheid, aandacht voor duurzaamheid op intranet, uitdelen Millenniumwaaier etc.	Bewustwording onder ambtenaren	middel	ja	ja	neutraal	5 jaar	initiatief	n.v.t.	gemeentehuis	Solide basis leggen zodat iedere medewerker duurzaamheid begrijpt en toepast.

Initiatieven van en met externe partners

Nr.	Thema	Prioriteit	Uitvoeringsproject / -activiteit (binnen periode van beleid)	Lange-termijn-doel (systeemtransitie in 50 jaar)	Effect	Haalbaarheid			Context rol gemeente	andere partijen	schaal	Opmerkingen	
						technisch	juridisch	financieel					
15	(meerdere thema's)	1e topproject	Stimuleren van een duurzame leefstijl (hoe en wat: nader specificeren)	Duurzame samenleving	middel	ja	ja	neutraal	20 jaar	initiatief	inwoners, bedrijven, overige organisaties	gemeente	
16	Energie	2e topproject	Lokaal opwekken van duurzame energie (nader te bepalen of dit PV-panelen, zonneboilers, windenergie, warmteterugwinning uit riolering, geothermie, wko, waterstof, warmte-uitwisseling met bv. Green Ports of iets anders is). Organiseren via coöperatie, financieren via bv. crowdfunding, 'zelfbedruipend'.	Onafhankelijk van fossiele bronnen, geen CO ₂ -emissie, geen vervuiling, altijd en overal voldoende schone energie beschikbaar.	groot	ja	ja	10000	5 jaar	faciliteren, netwerk in regio/landelijk, gemeente als voorbeeld PV op alle eigen daken, duurzaamheidscoördinator is energieregistrateur.	Werkgroep Duurzaamheid	wijk	Coöperatie is aanspreekpunt voor gemeente, zoeken naar oplossing met hoogste rendement. Coöperatie zorgt voor verantwoordelijkheidsgevoel. Werkgroep Duurzaamheid stelt projectplan en planning op.
17	Voeding	3e topproject	Starten van een openbare "leer-groentuin" met aandacht voor gezondheid, sociale cohesie en biodiversiteit	Gezondheid, sociale cohesie, biodiversiteit	klein	ja	ja	1000	2 jaar	groenbeheer als meewerkkracht	MEC? Andere deskundigen	wijk	
18	Afval	4e topproject	Starten van een reparatiewerkplaats / Repair café waar vrijwilligers of mensen met afstand tot de arbeidsmarkt versleten spullen repareren. Financieringsvorm vinden.	Sociaal, economisch, milieu	middel	ja	ja	10000	2 jaar	faciliteren, begeleiden	Werkgroep Duurzaamheid, Kringloopcentrum, Beleef het Verleden?	gemeente	Werkgroep Duurzaamheid stelt projectplan en planning op.
19	Kleding	5e topproject	Stimuleren van verkoop van duurzame kleding, eerlijke handel, tweedehands kleding, kledingruilfeestjes etc.	Recycling, sociaal	klein	ja	ja	neutraal	1 jaar	faciliteren, begeleiden	Werkgroep Duurzaamheid, winkeliers, inwoners	gemeente	Werkgroep Duurzaamheid stelt projectplan en planning op.
20	(meerdere thema's)	6 tweede keuze project	Bewustwording bij kinderen via training voor allerlei instanties die met kinderen omgaan, bv. ook voor medewerkers gemeente. Kennis en gedrag overdragen aan kinderen. Frisse scholen (in bouwbesluit verwerkt). Projecten met schoolfruit en bewegen (gezondheid).	Duurzaam verduurzamen: van binnenuit opbouwen van een duurzame samenleving.	groot	ja	ja	10000	5 jaar	faciliteren, begeleiden	Werkgroep Duurzaamheid, MEC, Fonds 1818	gemeente	Werkgroep Duurzaamheid stelt projectplan en planning op. Inspiratie uit duurzame maatregelen Brede School Het Dok en onderwijs-project Sarah's Wereld.
21	Energie	6 tweede keuze project	Collectieve inkoop van duurzame energie, bv. via Zonvogel, Windvogel, Texelstroom etc.	Onafhankelijk van fossiele bronnen, geen CO ₂ -emissie, geen vervuiling.	groot	ja	ja	neutraal	1 jaar	organisatie	individuele belangstellenden kunnen inschrijven en nemen dan de kosten (en baten) voor eigen rekening	gemeente	Voorbeeld: http://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/nieuws/nieuws/groepsaankoop-zonnepanelen-via-gemeente.7029220.lnkx?utm_source=BB%202012-06-18&utm_medium=link&utm_campaign=nieuws
22	Sociale verbindingen	6 tweede keuze project	Eenzaamheid en verkommen tegengaan, sociale cohesie versterken (noot: moet nader gespecificeerd worden)	Sociaal	middel	ja	ja	neutraal	2 jaar	stimuleren	inwoners, zorginstellingen, scholen, andere stakeholders	gemeente	
23	Voeding	6 tweede keuze project	Tegengaan voedselverspilling. Bewustwording creëren door bv. groepjes van consument / verkoper / producent / horeca o.i.d. samen te stellen.	'Food-afdruk' verkleinen	klein	ja	ja	neutraal	2 jaar	faciliteren	Corpus, Voedingscentrum, inwoners	gemeente	Drie invalshoeken: voldoende voeding (Voedselzekerheid), kwalitatief goede voeding (geen honger is niet goed genoeg) en betaalbaar voedsel (hier en zeker ook elders in de wereld).
24	Water	6 tweede keuze project	Hemelwater opvangen (bv. via daken) en hergebruiken, bewustwording vergroten bij nieuwe bewoners op plaatsen waar al gescheiden riolering is voor afvalwater/regenwater.	Waterbesparing	middel	ja	ja	10000	2 jaar	faciliteren, begeleiden, aansluiten op Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	Werkgroep Duurzaamheid, inwoners, bedrijfspanden	gemeente	Werkgroep Duurzaamheid stelt projectplan en planning op.
25	(meerdere thema's)	7 reservelijst	Duurzame daken: winnen van energie en/of opvangen van hemelwater op daken van gemeentelijke gebouwen / bedrijfspanden / particuliere woningen	Ruimte benutten voor duurzame toepassingen.	middel	ja	ja	10000	5 jaar	begeleiden, stimuleren, eigen dak	inwoners, bedrijfspanden	gemeente	
26	(meerdere thema's)	7 reservelijst	Duurzaamheidscentrum om kennis te vergroten, ontmoeten etc., bv. via studenten van Hogeschool	Duurzaam verduurzamen: van binnenuit opbouwen van een duurzame samenleving.	groot	ja	ja	100000	5 jaar	begeleiden	studenten Hogeschool, MEC, IVN	gemeente	Evt. in samenwerking met Leiden "Huis van de duurzaamheid", het groene huis (Merenwijk)
27	(meerdere thema's)	7 reservelijst	Jaarlijks een Millenniumdoel onder de aandacht	Verantwoordelijkheid als Millenniumgemeente	klein	ja	ja	neutraal	2 jaar	initiatief	stakeholders	gemeente	
28	(meerdere thema's)	7 reservelijst	Stimuleren MVO	Via economisch beleid	middel	ja	ja	neutraal	2 jaar	stimuleren	bedrijven, PVOO	gemeente	
29	(meerdere thema's)	7 reservelijst	Duurzaamheid is één van de uitgangspunten bij de ontwikkeling van het MEOB-terrein (bedrijven). We stimuleren en begeleiden bedrijven die zich willen vestigen hierin door ze te voorzien van informatie, suggesties en praktische tips. We bevorderen samenwerking.	Projectontwikkelaars, woningcorporaties en andere partijen stimuleren duurzaam te (ver)bouwen.	groot	ja	ja	neutraal	5 jaar	stimuleren, informeren, faciliteren	bedrijven die zich willen vestigen	wijk	Bijvoorbeeld: bij aanleg elektriciteitsnet alvast voorbereiden op transitie naar smart grid (=stroomgebruik afstemmen op stroomaanbod: pieken benutten).
30	(meerdere thema's)	7 reservelijst	Verpakkingen onder de aandacht brengen: bv. project 'een week geen plastic kopen'	Afvalpreventie	klein	ja	ja	1000	2 jaar	initiatief	inwoners, winkels	gemeente	
31	Afval	7 reservelijst	Zwerfafval: schoolkinderen zwerfafval laten verzamelen bevordert hun milieubewustzijn.	Afvalpreventie	klein	ja	ja	neutraal	2 jaar	groenbeheer als meewerkkracht	Scholen, MEC?, ODWH?	gemeente	
32	Afval	7 reservelijst	Historische ambachtenmarkt: o.a. ambachtelijke reparatie van oude spullen	Recycling, sociaal	klein	ja	ja	neutraal	2 jaar	faciliteren	Beleef het Verleden / Radius / Civil Society Club / basisschool	gemeente	Via uitvoeringsprogramma Toekomstvisie
33	Afval	7 reservelijst	Plastic tassen afschaffen	Recycling	klein	ja	ja	neutraal	5 jaar	stimuleren	winkeliers, inwoners	regio	
34	Bewustwording	7 reservelijst	Uren reserveren voor het ondersteunen van externe initiatieven zoals de Andere Markt, Beursvloer, Duurzaam Rendement-VVE, initiatieven die we nu nog niet kunnen voorzien, nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen waar we op in willen spelen, etc.	Inspeken op ontwikkelingen	middel	ja	ja	neutraal	2 jaar	diverse rollen	diverse partijen	gemeente	Via uitvoeringsprogramma Toekomstvisie

Bijlage 2, Interactieve beleidsvorming

Interactieve beleidsvorming

Het uitvoeringsprogramma is in samenwerking met diverse partijen tot stand gekomen. Deze partijen hebben een bijdrage geleverd aan het formuleren van een geschikte beleidsdoelstelling voor elk niveau. Ze hebben daarnaast ideeën, activiteiten en projecten gegenereerd, wat geleid heeft tot een groslijst voor het uitvoeringsprogramma. Op deze groslijsten is eerst een selectie en daarna een prioritering toegepast. Uiteindelijk is zo een uitgebalanceerd uitvoeringsprogramma ontstaan.

In Tabel 0-1 is samengevat welke partij op welke manier een bijdrage heeft geleverd en met welk resultaat. In Tabel 0-2 zijn de doorlopen stappen en de stappen die nog volgen in een stroomschema weergegeven.

In de Startnotitie Duurzaamheid is uitgegaan van drie beleidsniveau's: 1) een duurzame bedrijfsvoering, 2) duurzame gemeentelijke taken/beleid en 3) initiatieven van en met externe partners. Elke partij heeft meegewerkt op dat niveau waar hij het meeste verstand van en affiniteit mee heeft.

Partij	Werkwijze	Resultaat	Beleidsniveau
Werkgroep Duurzaamheid (extern)	Werven & oprichten, Kennismaking, werksessies & discussie (vijf bijeenkomsten)	Voorstel beleidsdoelstelling, opstellen en prioriteren uitvoeringsprogramma	Initiatieven van en met externe partners
Vakdisciplines gemeente (diversen), Omgevingsdienst West-Holland (milieu) en Servicepunt71 (inkoop, HRM)	12 interviews	Formuleren bouwstenen voor uitvoerings-programma	eigen bedrijfsvoering en gemeentelijke taken
Kerngroep Duurzaamheid (intern)	2 werksessies	Voorstel beleidsdoelstelling; Selecteren en prioriteren van de door de vakdisciplines voorgestelde bouwstenen voor het uitvoeringsprogramma	eigen bedrijfsvoering en gemeentelijke taken

Tabel 0-1 Interactieve beleidsvorming: bijdrage en resultaat

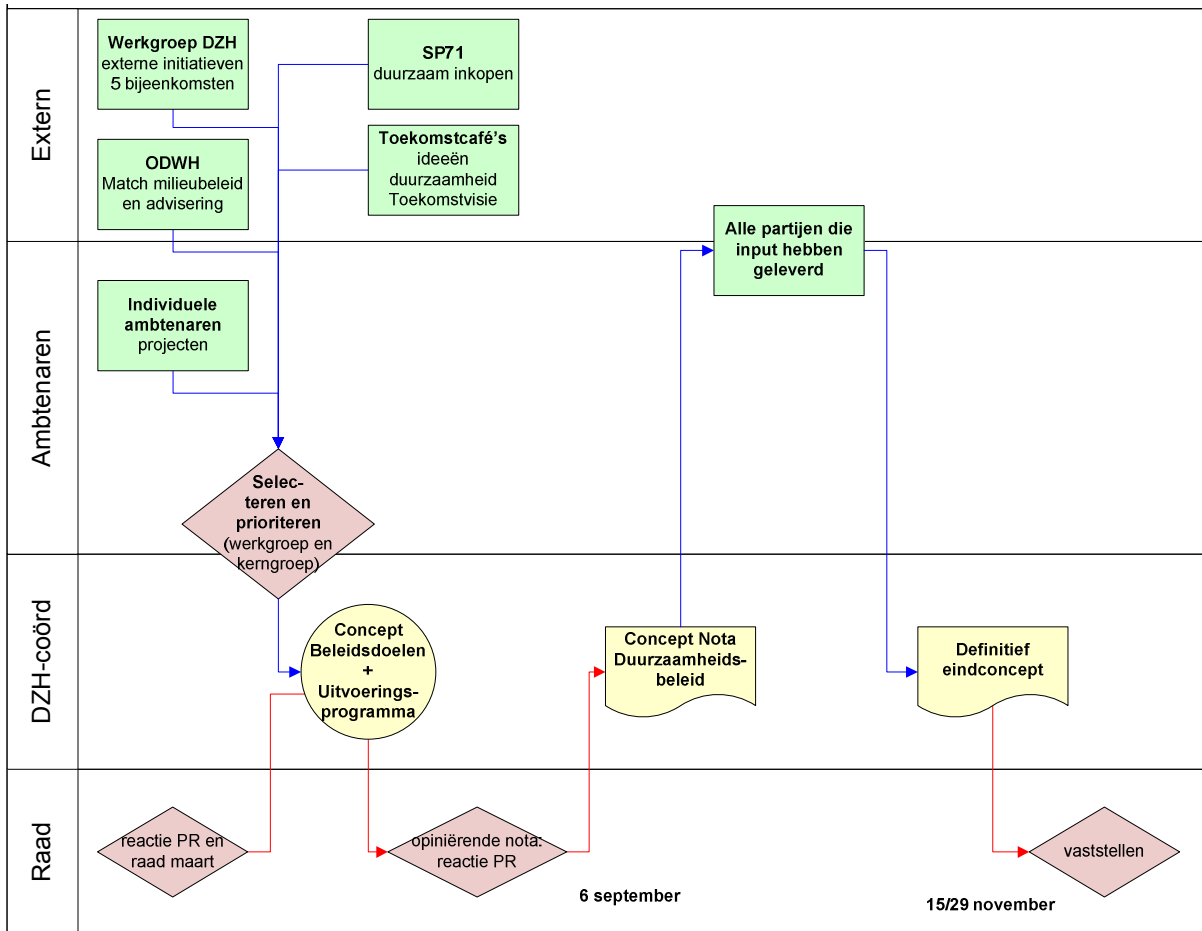
Werkwijze Werkgroep Duurzaamheid

Opstart en programma

Direct na het vaststellen van de Startnotitie Duurzaamheid is in april de werving gestart voor de Werkgroep Duurzaamheid via de OC, de website en Twitter. Deelnemers hebben enkele weken de tijd gekregen om zich hiervoor aan te melden. In de tweede helft van mei is een kennismakingsbijeenkomst geweest (verwachtingenmanagement en eerste indruk), gevolgd door drie inhoudelijke bijeenkomsten in juni en juli (opstellen beleidsdoelstellingen en (groslijst) uitvoeringsprogramma) en een extra bijeenkomst half juli (afsluiten inhoudelijk proces en vooruitblik) op verzoek van de werkgroep.

Samenstelling en ambitie werkgroep

Voor de werkgroep hebben zich 18 personen aangemeld, waarvan er 16 actief hebben deelgenomen. Vergaderingen hebben in wisselende samenstelling plaatsgevonden; voorbereid en begeleid door de duurzaamheidscoördinator, met minimaal 6 en maximaal 12 deelnemers per keer. De deelnemers zijn betrokken inwoners, waarvan een groot deel tevens ondernemer, met een intrinsieke drive om op een realistische moderne manier duurzaam te leven. Ze zijn creatief, enthousiast en kritisch en hebben de ambitie een (of enkele) duurzame activiteit(en) uit te voeren met steun van de gemeente. Ze verwachten van de gemeente een beleid dat zich niet beperkt tot deze bestuurlijke periode, maar dat zich richt op een lange termijn en op het daadwerkelijk bereiken van een duurzame samenleving. Er is overeenstemming bereikt om een tweesporenbeleid te hanteren: een beleid dat binnen de huidige periode kan worden uitgevoerd en dat tegelijkertijd toewerkt naar een duurzame samenleving.

Tabel 0-2 Stroomschema proces

Van idee naar uitwerking

In de bijeenkomsten is eerst een groslijst gemaakt van allerlei duurzame activiteiten en projecten, onderverdeeld naar diverse thema's. Vervolgens heeft de werkgroep zichzelf en de gemeente de vraag gesteld "Op grond waarvan kies je wel voor het ene project en niet voor het andere?". In een van de bijeenkomsten is daarna gediscussieerd over beleidsdoelstellingen die hier richting aan kunnen geven. Uiteindelijk is voor het niveau 'initiatieven van en met externe partners' één beleidsdoelstelling gekozen, zodat een duidelijke focus ontstaat. Deze beleidsdoelstelling is een 'selectiefilter' geweest voor de groslijst; de werkgroep heeft deze opnieuw bekeken en de activiteiten af laten vallen die niet bijdragen aan de doelstelling (dat neemt niet weg dat dit desondanks goede projecten kunnen zijn die wel bij zouden kunnen dragen aan een andere duurzaamheidsdoelstelling). Tenslotte is in de overgebleven projecten een prioritering aangebracht. De gekozen beleidsdoelstelling zijn verwerkt in paragraaf 2.3, de prioriteringscriteria in 3.4 en de voorkeursprojecten in Hoofdstuk 4.

Werkwijze intern

Opstellen groslijst

Er zijn individueel en in kleine groepjes gesprekken gehouden tussen de duurzaamheidscoördinator en medewerkers die zich bezighouden met afval, openbare verlichting (gemeente), beheer openbare ruimte (gemeente) duurzaam inkopen, social return (SP71), gebruik en beheer van het gemeentehuis en de gemeentewerf (gemeente), civiele werken en aanbestedingen (gemeente), welzijn, sociale zaken en onderwijs (gemeente), ruimtelijke ordening, duurzaam ruimtegebruik, duurzaam bouwen (gemeente, ODWH), groenbeleid (gemeente), economisch beleid (gemeente), HRM en personeel (SP71), ICT (gemeente), milieu-aspecten en duurzaam ontwikkelen (ODWH).

In deze gesprekken hebben medewerkers aangegeven waar zij in hun eigen werkzaamheden en daarbuiten kansen zien om zaken duurzamer aan te pakken dan nu het geval is. De geïnterviewde mensen zijn erg gemotiveerd om voor een duurzamere aanpak te kiezen, maar voelen zich hierin soms geremd door de praktijk waarin daarvoor niet altijd tijd, geld en draagvlak te vinden is of de benodigde specialistische kennis ontbreekt. Alle input van deze gesprekken is verwerkt in een groslijst voor het niveau 'eigen bedrijfsvoering' en een groslijst voor het niveau 'duurzame gemeentelijke taken'.

Selecteren en prioriteren met Kerngroep Duurzaamheid

Met de Kerngroep Duurzaamheid, bestaande uit 5 medewerkers van verschillende afdelingen, zijn twee werksessies gehouden. Eén stond in het teken van 'gemeentelijke taken' en één in het teken van 'eigen bedrijfsvoering'. In beide werksessies is een beleidsdoelstelling voor het betreffende niveau geformuleerd en is op de groslijst vervolgens een selectie en prioritering toegepast, op vergelijkbare wijze als hierboven beschreven bij de (externe) Werkgroep Duurzaamheid. De gekozen beleidsdoelstelling zijn verwerkt in paragraaf 2.3, de prioriteringscriteria in 3.4 en de voorkeursprojecten in Hoofdstuk 4.

Bijlage 3, Format Projectplan

Projectplan

voor het starten van een project uit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid
versie augustus 2012

Inhoud
Project
<i>Beschrijving het project (wat gaan we doen?). Geef aan wat dit tot een duurzaam project maakt.</i>
Resultaat
<i>Beschrijving van het gewenste resultaat (wat willen we bereiken?). Dit is globaal genoemd in het uitvoeringsprogramma. Scherp het aan door het specifiek en meetbaar te maken. Formuleer het doel zodanig dat het realistisch is en daadwerkelijk bereikt kan worden.</i>
Deelactiviteiten
<i>Benoem de eventuele onderdelen, stappen, fases of deelactiviteiten waaruit het project bestaat</i>

Uitvoering
Projectleider
<i>Wie is trekker?</i>
Partners
<i>Wie werken er aan het project en welke taken en verantwoordelijkheden heeft elke partner?</i>
Randvoorwaarden
<i>Wat moet geregeld zijn om aan de slag te kunnen of te blijven?</i>
Communicatie
<i>Welke mijlpalen lenen zich voor publicatie/communicatie? Wie voert communicatie uit? Hoe? Op welke doelgroep richt communicatie zich?</i>
Rapportage
<i>Aan wie (naast de duurzaamheidscoördinator) worden resultaten gemeld en op welk moment?</i>

Beheersing
Kosten
<i>Inschatting van de kosten (per fase/deelactiviteit en in totaal)</i>
Financiering
<i>Methode van financieren. Indien financiering uit gemeentelijke begroting: welk budget is beschikbaar?</i>
Risico's
<i>Welke risico's zijn er, hoe groot is de kans dat een tegenvaller zich voordoet, hoe groot is de impact als de tegenvaller zich voordoet, wat wordt er aan gedaan om het risico van tevoren in te perken, wat wordt er gedaan als de tegenvaller zich toch voordoet?</i>

Planning
<i>Een planning kan apart bijgevoegd worden. Geef daarin voor elke deelactiviteit aan wanneer deze start en eindigt. Benoem mijlpalen en beslismomenten. Geef aan op welke momenten afstemming, akkoord of input nodig is.</i>

Bijlage 4, Duurzaamheid als centraal thema

Bestuurlijk verankerd

Coalitieakkoord ‘Oegstgeest: toekomstgericht!’

In 2010 is de huidige gemeenteraad aangetreden. In het coalitieakkoord heeft duurzaamheid een prominente plek: duurzaamheid is één van de rode draden van de Toekomstvisie en daarnaast werkt het thema duurzaamheid door in alle beleid.

Het is een leidraad bij het nieuwbouw- en herstructureringsprojecten. De gemeente stimuleert levensloopbestendig en duurzaam bouwen en geeft zelf het goede voorbeeld door bij elk bouwproject DUBO+ eisen te hanteren. Het voormalige MEOB-terrein wordt ingericht als duurzaam bedrijventerrein met een bedrijfsverzamelgebouw en een groene buffer tussen bedrijventerrein en woonwijk. Wanneer het zwembad gerenoveerd of vernieuwd wordt, is duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt. De komende periode staat elk jaar één van de millenniumdoelen centraal.

Collegeprogramma 2010-2014 ‘Toekomstgericht!’

gemeentegrenzen worden gestimuleerd om hier aandacht aan te besteden.

In het collegeprogramma is duurzaamheid één van de speerpunten. De gemeente geeft het goede voorbeeld door in de komende periode duurzaamheidsbeleid op te stellen en uit te voeren. De Millenniumdoelen die Oegstgeest als Millenniumgemeente nastreeft, worden hierin geïntegreerd. Duurzaamheid krijgt zo een vaste plaats in de organisatie en in het interne en externe beleid. Duurzaamheid maakt deel uit van alle nieuwe plannen en besluiten.

Het groene karakter van Oegstgeest wordt gezien als waardevol. De mogelijkheden voor uitbreiding zijn beperkt en met de beschikbare ruimte moet goed en bewust worden omgegaan, zodat ook in de toekomst het dorp groen blijft. Bebouwing moet generatiebestendig en duurzaam zijn. Levensloopbestendig bouwen is hier onderdeel van. Bedrijven in de gemeente worden gestimuleerd om Maatschappelijk Verantwoord te Ondernemen (MVO).

Toekomstvisie ‘Oegstgeest in beweging, Het levende dorp, Visiedocument 2020’

De Toekomstvisie is het wensbeeld van de gemeente en de gemeenschap in 2020. De Toekomstvisie gaat uit van een werkwijze waarin vier rode draden centraal staan, namelijk: het leggen van verbindingen, het benutten van het potentieel in de samenleving, de gemeente heeft de rol van meewerkkracht en dat wat we doen, doen we op een duurzame manier. In Bijlage 6, Speerpunten Toekomstvisie 2020, is meer toelichting gegeven.

Gemeentelijk beleid

Eén van de projecten die een hogere prioriteit krijgt in het uitvoeringsprogramma (zie paragraaf 4.3, Gemeentelijke taken), is “Duurzaamheid in elk beleid”. Dat houdt in dat duurzaamheid één van de uitgangspunten is in elke beleidsnota die de gemeente opstelt en in elk besluit dat het bestuur neemt. In de praktijk is dat voor een aantal beleidsnota’s al het geval; duurzaamheid is sinds 2010 één van de speerpunten van de gemeente en dit is in een aantal beleidsnota’s al tot uiting gekomen. Vanaf nu gaan we dit structureel en integraal toepassen. Hieronder zijn enkele beleidsvelden genoemd waarin duurzaamheid al een duidelijke plaats heeft gekregen.

Milieubeleidsplan 2011-2014

In het Milieubeleidsplan 2011-2014, Duurzaamheidsagenda en Meerjarenuitvoeringsprogramma Milieu, “Samenwerken en verbinden” is duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt. Het plan richt zich op milieugerelateerde onderwerpen, waarmee het aspect ‘planet’ van duurzaamheid goed vertegenwoordigd is. Op deze manier is geborgd dat de gemeente zich inspant om aan wettelijke verplichtingen te voldoen en zo mogelijk een betere milieukwaliteit te bereiken. Hier en daar wordt de link gelegd van het Milieubeleidsplan naar gemeentelijke bedrijfsvoering, zoals bijvoorbeeld bij het verduurzamen van het eigen wagenpark). Verbetering van luchtkwaliteit (vervuiling, gezondheid) en klimaat (CO₂, broeikaseffect, uitputting fossiele brandstoffen) zijn daarbij het doel en het verduurzamen van het wagenpark is één van de middelen om dit te bereiken.

Het duurzaamheidsbeleid van Oegstgeest benadert alle gemeentelijke zaken (bedrijfsvoering, taken, besluitvorming, etc.) op een duurzame manier en is daarmee een aanvulling op het Milieubeleidsplan. Niet

het milieu ('planet') is in het duurzaamheidsbeleid het hoofddoel, maar een goede balans tussen 'planet' en de andere pijlers 'people' en 'profit' (zie ook paragraaf 1.2.2).

Groenvisie en uitvoeringsplan

In de Groenvisie en het uitvoeringsplan Groen is invulling gegeven aan het ontwikkelen, het beheer en het onderhoud van groen. Er is een overduidelijke relatie met het aspect planet: groen heeft een intrinsieke waarde die erom vraagt om daar verantwoordelijk mee om te gaan. Daarnaast is er ook een relatie met het aspect people: inzet van medewerkers van de Maregroep leidt ertoe dat de werkzaamheden goed worden uitgevoerd en dat er een positief effect is op deze medewerkers en zij een positieve bijdrage kunnen leveren aan de samenleving. Ook met profit is er een relatie: groen verhoogt de waarde van onroerend goed. Groen bespaart (indirect) geld omdat het bijdraagt aan een betere volksgezondheid: het biedt ruimte voor ontspanning, verlaagt stress, bewoners bewegen meer, kinderen spelen meer buiten, het filtert fijnstof weg. Ook biedt groen ruimte voor sociale samenhang. In Bijlage 7, Speerpunten Groenvisie zijn de speerpunten uit de Groenvisie toegelicht.

Economisch beleid

In 2012 wordt een Economisch Beleidsplan opgesteld. Het Economisch Beleid kent 7 speerpunten en een aantal hebben een directe relatie met duurzaamheid. Het gaat om de speerpunten 1) Ruimte voor bedrijven; 2) Bevorderen van de werking van de arbeidsmarkt; 3) Hoogwaardig winkelaanbod en voorzieningen ondersteunen en 4) Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). In Bijlage 8, Speerpunten economisch beleid zijn de speerpunten toegelicht.

Woonvisie

Het woonbeleid van Gemeente Oegstgeest bestaat uit De Woonvisie 2012-2020 en het Uitvoeringsprogramma 2012-2014. De Woonvisie beschrijft de prioriteiten en ambities op het gebied van woningen, woningbouw, en de doelgroepen van het woonbeleid. Het Uitvoeringsprogramma 2012-2014 is een vertaling van de ambities naar concrete projecten.

De Woonvisie zoomt in op 7 thema's: bouwtempo, bouwkwaliteit, duurzaamheid, beschikbaarheid en bereikbaarheid van koopwoningen, beschikbaarheid en bereikbaarheid van huurwoningen, doelgroepen met een bijzondere zorgvraag en doelgroepen met een bijzondere woonvraag. Voor elk thema zijn ambities geformuleerd. Deze zijn beschreven in Bijlage 9, Speerpunten Woonbeleid. Op het gebied van duurzaamheid ligt de nadruk op leefbaarheid, kwaliteitseisen, meten en beoordelen van duurzaamheidsprestaties, stimuleren van particulieren in het verduurzamen van de eigen woning.

Overig gemeentelijk beleid

Binnen bovengenoemde bestuurlijke en beleidsmatige kaders heeft de gemeente op verschillende vakgebieden beleidsdocumenten opgesteld die een duurzaam karakter hebben of waarin duurzaamheid een thema is. Enkele voorbeelden hiervan zijn het Gemeentelijk Rioleringsplan, het Regionale Inkoopbeleid (toepassen criteria duurzaam inkopen van AgentschapNL), Beleid Openbare Verlichting (energiebesparing en ecologie) en het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (energiebesparing en binnenklimaat). Beleid voor natuur- en milieueducatie (NME) zal nog worden ontwikkeld. Hiervoor zal afstemming plaatsvinden met de regio. Ook beleid op het gebied van welzijn is sterk in ontwikkeling. De komende periode staat in het teken van de 3D-wetgeving, de drie decentralisaties op het gebied van de Wet werken naar vermogen, begeleiding vanuit de AWBZ en Jeugdzorg. Hierin werken we op regionale schaal samen met andere gemeenten en gaan we op zoek naar duurzame oplossingen voor kwetsbare groepen in de samenleving. Ook in nog te ontwikkelen beleidsnota's op het gebied van zorg en welzijn, zoals de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid en het Ouderenbeleid heeft duurzaamheid een vanzelfsprekende rol.

Bijlage 5, Hoe duurzaam is Oegstgeest

Drie grote lopende duurzaamheidsprojecten

Elektrisch wagenpark

De eerste is het ombouwen van één van de auto's uit het gemeentelijk wagenpark van dieselaandrijving naar elektrische aandrijving. Deze auto geldt als pilot; als de ervaringen positief zijn, worden de auto's die hiervoor in aanmerking komen geleidelijk ook omgebouwd. De aanloopfase van oriëntatie en kosten/baten-analyse is nagenoeg afgerond; indien dit tot een positieve conclusie leidt zal eind 2012 opdracht worden verstrekt voor de ombouw. Uiteraard is het planet-aspect goed vertegenwoordigd: de CO₂-uitstoot van een elektromotor is voor de helft (grijze stroom) tot nagenoeg volledig (groene stroom, zoals in ons geval) gereduceerd, fossiele brandstoffen worden hierdoor minder snel uitgeput en er is minder geluidsoverlast en luchtverontreiniging. Ook het people-aspect komt goed tot zijn recht: bij het ombouwen worden leerlingen van het ROC Leiden betrokken. Voor hen is dit een kans om te leren werken met elektrische auto's. Tenslotte is het gezien vanuit profit een logische beslissing. Een elektrische auto kost vanwege de langere levensduur jaarlijks ongeveer evenveel als een dieselauto. Het enige financiële nadeel is dat de kosten zich concentreren op het moment van de aanvankelijke investering.

Laadpalen voor elektrische auto's

In mei 2012 zijn twee openbare oplaadpunten geplaatst in Oegstgeest, één op de Lijtweg en één op de Geversstraat. De locaties zijn gekozen door aan de Oegstgeester inwoners en bedrijven te vragen waar zij een laadpaal wensen voor zichzelf en/of voor bezoekers van buiten het dorp. Per laadpaal kunnen twee auto's opladen. Er is per laadpaal op dit moment één parkeervak speciaal gereserveerd voor het opladen van elektrische auto's. Dat kan in de toekomst, wanneer de behoefte daaraan toeneemt, worden uitgebreid naar twee parkeervakken per laadpaal.

Begin 2013 worden nog drie laadpalen geplaatst op verzoek van particuliere elektrische autobezitters die hun auto niet op eigen terrein kunnen opladen. Stichting E-Laad plaatst deze palen, de gemeente is betrokken bij de keuze van een geschikte locatie en het reserveren van parkeervakken middels een verkeersbesluit.

Verduurzaming gemeentehuis

De gemeente huist in een monumentaal pand, dat is gebouwd in een tijd dat isolatie en een zuinige energiehuishouding geen prioriteit hadden en er minder materialen en kennis voorhanden waren op dit gebied. De consequentie is dat er vergeleken met nieuwere panden veel energie 'weglekt' in de vorm van warmte. Een pluspunt is dat door het dakraam veel daglicht binnenvalt dat op elke verdieping het besparen op elektriciteit mogelijk maakt; extra verlichting rondom de vide is hierdoor op lichte dagen nodig. De installaties voor verwarming, koeling en luchtbehandeling zijn de grootste energieverbruikers in het pand. Deze zijn op korte termijn aan vervanging toe. Momenteel wordt onderzocht of het technisch mogelijk is om duurzame(re) systemen in dit monumentale pand toe te passen en zo ja, op welke manier. Daarbij wordt ook het comfort voor medewerkers meegewogen (people); op warme of juist koude dagen kan het comfort voor medewerkers verder verbeterd worden. Dat draagt bij aan het welzijn van medewerkers. Iemand die het te koud of te warm heeft, kan zich minder goed concentreren, het draagt dus ook bij aan de productiviteit. Deze 'winst' voor planet en people wordt afgewogen tegen de extra kosten (profit) van een duurzaam systeem ten opzichte van een conventioneel systeem onder de gegeven (technische) omstandigheden. Aangezien een groot aantal factoren onderzocht en tegen elkaar afgewogen moet worden, is dit een project dat zich uitstrekt over een langere periode. De installatie die uiteindelijk wordt gekozen, is bewust gekozen en duurzaamheid is een belangrijke leidraad in deze keuze.

Diverse kleinere projecten en activiteiten

Onderstaand enkele punten waar door de gemeente Oegstgeest aan is of wordt gewerkt, geclusterd naar niveau zoals beschreven in paragraaf 2.2:

Een duurzame gemeentelijke organisatie

- in het gemeentehuis wordt bewust niet alle verlichting ingeschakeld maar alleen op plekken en momenten waar(op) dit nodig is;
- er zijn kansen geïnventariseerd voor het vergroenen van onze ICT bij Servicepunt 71;
- printers zijn in principe dubbelzijdig ingesteld en voorzien van zuinige instellingsmogelijkheden (twee pagina's op één blad etc.);
- de gemeente heeft het FSC-convenant ondertekend en stimuleert daarmee het gebruik van FSC-hout en -papier;
- voor al het gemeentelijk energieverbruik wordt groene stroom ingekocht;
- in het personeelsbeleid worden (landelijke) richtlijnen gehanteerd voor gelijke kansen;
- bestuur en medewerkers worden gestimuleerd een bijdrage te leveren aan o.a. NL Doet, een dag voor vrijwilligerswerk;
- medewerkers zijn actief bij het organiseren van ludieke acties voor bijvoorbeeld inzamelen van geld voor Serious Request;
- er wordt geïnvesteerd in ontwikkeling van mensen en onderlinge sociale cohesie via o.a. het opleidingsbudget en door een actieve personeelsvereniging;
- door gezamenlijk inkoopbeleid en -uitvoering via Servicepunt71 is duurzaamheid te vertalen naar een groter effect op het gebied van zowel planet (milieuwinst) als people (social return) als profit (inkoopvoordeel).

Een duurzame uitvoering van gemeentelijke taken

- bij nieuwbouw of uitbreiding van scholen is extra budget beschikbaar voor het toepassen van maatregelen voor energiebesparing;
- de gemeente zamelt plastic apart in;
- sporthal De Cuyt heeft het duurzaamheidslabel A;
- duurzaamheid is een uitgangspunt bij de bouw van woningen en de ontwikkeling van bedrijventerreinen en sportvelden;
- asfaltwegen worden beheerd volgens de code Milieuverantwoord Wegbeheer;
- in de gemeente zijn enkele Greenwheels-parkeerplaatsen aangelegd;
- de plaatsing van laadpalen voor elektrische auto's is in voorbereiding;
- de gemeente neemt actief deel aan landelijke bewustwordingsactiviteiten zoals de Nacht van de Nacht, Warme Truiendag en Earth Hour;
- Er is een Millenniumkrant uitgegeven;
- jaarlijks worden vrijwilligers in het zonnetje gezet op de vrijwilligersmarkt;
- de gemeente heeft het sociale beleid goed op orde en speelt in op ontwikkelingen op dit vlak;
- door samenwerkingsverbanden zoals de Omgevingsdienst West Holland en Holland Rijnland worden diverse taken professioneler (kwaliteit; planet) en kostenefficiënter (profit) uitgevoerd.

Initiatieven van en met partners

- de bevolking van Oegstgeest ontwikkelt veel eigen initiatief als het gaat om een wereld, waarin de drie P's een integrale rol hebben, zoals o.a. blijkt uit de voorbeelden die zijn gepubliceerd in de Millenniumkrant van december 2009;
- Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wordt door het platform voor ondernemers (PvOO) gestimuleerd;
- de werkgroep Ontwikkelingssamenwerking Oegstgeest (OSO) ondernam en stimuleerde enkele initiatieven op het gebied van ontwikkelingssamenwerking;
- er zijn gemeentelijke regelingen beschikbaar ter ondersteuning van vrijwilligers;
- marktkooplui, verloskundigen en moeders werkten mee aan de Simavi-actie om aandacht te vragen voor het millenniumdoel vermindering moedersterfte;
- er zijn Millenniumwaaiers verspreid intern (ambtenaren & gemeenteraad) en extern (balie gemeentehuis, welkomstpakket nieuwe inwoners),
- In het kader van de Toekomstvisie "Oegstgeest in beweging" zal het aantal activiteiten dat Oegstgeest faciliteert of ondersteunt toenemen. In al die trajecten zal duurzaamheid onderwerp van aandacht zijn.

Bijlage 6, Speerpunten Toekomstvisie 2020

Toekomstvisie 'Oegstgeest in beweging, Het levende dorp, Visiedocument 2020'

De Toekomstvisie is het wensbeeld van de gemeente en de gemeenschap in 2020. De Toekomstvisie richt zich op een aantal gemeentelijke hoofdthema's, die vanuit verschillende invalshoeken beschreven worden. De hoofdthema's zijn: 'Het groen is van iedereen', 'Cultuur verbindt', 'Een betrokken gemeenschap', 'Prettig en veilig opgroeien', 'Een plek om oud te worden', 'Expats voelen zich thuis' en 'Oegstgeest heet ondernemersgeest'.

In elk thema is duurzaamheid één van de vier 'rode draden'. Nieuw (of te actualiseren) beleid, dus ook het op te stellen duurzaamheidsbeleid, moet passen binnen dit Toekomstvisiedocument. Daarmee is geborgd dat in nieuw beleid het thema duurzaamheid ook altijd een invalshoek is. Voor de Toekomstvisie is een uitvoeringsprogramma opgesteld. Dit richt zich op de pijlers Ruimte, Economie en Sociaal.

Rode draden

In het Visiedocument 2020 "Oegstgeest in beweging, het levende dorp" zijn vier 'rode draden' benoemd voor de werkwijze van de gemeente Oegstgeest:

1. Het benutten van potentieel in de samenleving: het potentieel in de samenleving bestaat voor duurzaamheid uit alle initiatieven die momenteel al door externe partijen worden genomen. Bij het opstellen van het duurzaamheidsbeleid wordt geïnventariseerd welke initiatieven er momenteel zijn en hoe dit potentieel benut kan worden.
2. de gemeente als meewerkkracht: de gemeente werkt mee door duurzame initiatieven te faciliteren. Dat kan bestaan uit het verstrekken van subsidie, uit het verbinden van partijen, het beschikbaar stellen van ruimte, het versnellen van processen. De gemeente heeft de rol van het aanvullen van waar externe partijen behoefte aan hebben om een project vooruit te helpen.
3. verbindingen leggen: de gemeente brengt partijen bij elkaar die daar baat bij hebben. De gemeente is soms vanuit verschillende vakdisciplines op de hoogte van ontwikkelingen en kan daardoor partijen met elkaar in contact brengen die mogelijk kunnen profiteren van samenwerking.
4. duurzaamheid: duurzaamheid staat uiteraard centraal in het duurzaamheidsbeleid. Bij het opstellen van de Toekomstvisie zijn Toekomstcafé's georganiseerd, waarin diverse partijen hebben meegedacht. Er is daarbij ook nagedacht over 'de duurzame gemeente'. De uitkomsten hiervan zijn waardevol bij het opstellen van het duurzaamheidsbeleid. Bij het opstellen van het duurzaamheidsbeleid worden deze ideeën meegenomen.

Uitvoeringsprogramma

Parallel aan het formuleren van dit duurzaamheidsbeleid is ook het uitvoeringsprogramma van de Toekomstvisie tot stand gekomen. Er zijn drie domeinen gekozen, te weten Ruimte, Economie en Sociaal. Hierin zijn de pijlers van duurzaamheid (planet, profit, people) ter herkennen. Voor elk domein is een "doelen-inspanningen-netwerk" opgesteld: er zijn doelen geformuleerd op een algemeen niveau (meer, beter, vaker etc.) en op een specifiek niveau (SMART, oftewel specifiek, meetbaar, 'binnen bereik' (attainable), realistisch en tijdgebonden). De doelen zijn op bestuurlijk niveau per domein geformuleerd.

Om de doelen te bereiken, zijn voor elk doel inspanningen geformuleerd. Dit is gedaan via interactieve beleidsvorming met diverse doelgroepen uit de samenleving. Via interactieve beleidsvorming zijn voor verschillende inspanningen verschillende trekkers gevonden. Soms is dit de gemeente, meestal is het een partij uit de samenleving, waarbij de gemeente de functie van 'meewerkkracht' heeft, conform de rode draden.

Enkele 'inspanningen' zijn specifiek gerelateerd aan duurzaamheid. Eén daarvan is het voornemen om van Oegstgeest een "Transition Town" te maken. Dit duurzaamheidsbeleid sluit daar naadloos op aan; het heeft immers ook als einddoel om te komen tot een duurzame samenleving (zie 1.3). Andere inspanningen worden verankerd in ander gemeentelijk beleid, zoals bijvoorbeeld het verduurzamen van openbare verlichting.

Bijlage 7, Speerpunten Groenvisie

In de Groenvisie “Groenbeleid 2011-2015, Kansen voor groen in Oegstgeest” zijn vijf speerpunten geformuleerd voor de manier waarop de gemeente haar groen ontwikkelt, beheert en onderhoudt. De speerpunten zijn hieronder genoemd. In het Uitvoeringsplan zijn voor elk speerpunt concrete acties geformuleerd die tussen 2011 en 2015 worden uitgevoerd.

Bescherming en behoud van het groen

Delen van het groen die op grond van de aanwezige waarden en betekenissen van groot belang zijn voor de kwaliteit, identiteit en belevingswaarde van Oegstgeest, haar bewoners en de natuur worden extra beschermd.

Ecologische verbindingen en recreatieve verbindingen

Versterken van ecologische verbindingzones in de vorm van bomenrijen, berm en oevers tussen verspreid liggende groengebieden vergroot de biodiversiteit. Door meer recreatieve verbindingen (wandel- en fietspaden) wordt de gebruikswaarde van het groen verhoogd.

Uitbreiden ecologisch beheer van het groen

Nieuwe vormen van gebruik en beleving van het groen vragen om een andere inrichting en ander beheer van het groen en het water afgestemd op de wensen van de gebruiker. Op meer representatieve plekken wordt gekozen voor cultureel beheer. Dat neemt niet weg dat ook ecologisch beheerd groen een representatieve uitstraling kan hebben. De zones met ecologisch beheer worden uitgebreid. Op deze wijze worden ecologische verbindingzones tot stand gebracht en kan de biodiversiteit worden vergroot. Ook bewoners kunnen participeren in het beheer van het groen.

Gebruik en beleving van het groen

Er bestaan verschillende wensen tot gebruik en beleving van het groen. Bijvoorbeeld de wens om dicht bij huis een ommetje te kunnen maken, te wandelen langs het water, natuurlijke speelplekken, recreëren in het groen, fietsroutes naar het landelijk gebied. We willen rekening houden met deze wensen. Natuur- en milieueducatie levert een bijdrage aan de bewustwording van burgers in Oegstgeest en aan een duurzame samenleving. Activiteiten op het gebied van natuur- en milieueducatie worden ondersteund.

Groen woonklimaat

Naast de grotere parken en groengebieden kennen alle wijken van Oegstgeest ook kleinere stukjes groen. Het kleinschalig groen in de directe woonomgeving heeft veel waarde voor de beleving van de openbare ruimte en dient zoveel mogelijk aan te sluiten op de gebruikswensen van bewoners.

Bijlage 8, Speerpunten economisch beleid

In 2012 wordt een Economisch Beleidsplan opgesteld. Het Economisch Beleid kent 7 speerpunten en een aantal hebben een directe relatie met duurzaamheid. De zeven speerpunten zijn:

1. Verbinden van spelers in het economische veld: met elkaar en met Oegstgeest.
2. Versterken van het “merk” Oegstgeest.
3. Behoud en versterking dienstverlening aan ondernemers door het bedrijvenloket te continueren en te verbeteren.
4. Ruimte voor bedrijven:
5. Bioscience en regionale bedrijven op bedrijventerreinen Bio Science en Meob
6. ZZPrs, flexwerkers en kleinschalige bedrijven in het dorp.
7. Het bevorderen van de werking van de arbeidsmarkt;
8. Hoogwaardig winkelaanbod en voorzieningen ondersteunen;
9. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en duurzaamheid stimuleren.

De volgende speerpunten hebben een directe relatie met duurzaamheid op het gebied van people, planet en profit.

Speerpunt 4: Ruimte voor bedrijven:

Twee nieuwe bedrijventerreinen worden de komende 10 jaar duurzaam ontwikkeld, namelijk het BioScience Park en het MEOB terrein. Duurzaamheid kan worden nagestreefd op gebieds- en gebouwniveau en wordt uitgewerkt in de ontwikkelingseisen voor een projectontwikkelaar, criteria voor het parkmanagement, de inrichting van het terrein, type bedrijvigheid op de terreinen en de omgevingskwaliteit voor omwonenden en werkenden.

Speerpunt 5: Bevorderen van de werking van de arbeidsmarkt

Naast het stimuleren van de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt kan de gemeente stimuleren dat er voldoende en hoogwaardig aanbod is van personeel voor het bedrijfsleven. Dit betekent ook er voor zorgen dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer aan de slag kunnen. De gemeente kan hierin zelf het goede voorbeeld geven en het lokale bedrijfsleven (en regio) op hun verantwoordelijkheid aanspreken.

Speerpunt 6: Hoogwaardig winkelaanbod en voorzieningen ondersteunen

De gemeente kan met Milieudienst en Hoofdbedrijfschap Detailhandel de winkeliersvereniging stimuleren tot duurzaamheidsmaatregelen. Zoals energiebesparing en afvalinzameling. Een hoogwaardig winkelaanbod moet tevens synoniem aan duurzaam zijn. Er is een directe relatie tussen duurzaamheidsmaatregelen en MVO (zie speerpunt 7).

Speerpunt 7: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)

MVO wordt al door veel bedrijven gepraktiseerd. De rol van de gemeente ligt in het faciliteren en stimuleren van het bedrijfsleven om de mogelijkheden van MVO te benutten. De maatregelen van het bedrijfsleven kunnen betrekking hebben op zowel people (bijv. mensen met afstand tot de arbeidsmarkt stageplekken bieden), planet (inkoop & productie op basis van duurzaamheid) als op profit (economische effecten ook op de omgeving uitstralen, bijv. sponsoring).

Bijlage 9, Speerpunten Woonbeleid

De Woonvisie 2012-2020 Gemeente Oegstgeest bevat 7 thema's. Hieronder volgt per thema de in de woonvisie geformuleerde ambities.

Thema 1. Bouwtempo (voldoende woningen)

In Oegstgeest is voor de periode tot 2020 het aantal te bouwen nieuwbouwwoningen onderdeel van de randvoorwaarden van bouwprojecten. In de periode 2000-2019 doet Gemeente Oegstgeest haar uiterste best om voldoende woningen te bouwen voor opvang van de autonome bevolkingsgroei en om te voldoen aan het bouwquotum voor Oegstgeest van Holland Rijnland. Op het totaal van de bouwproductie van Gemeente Oegstgeest wordt een aandeel van minimaal 30% sociale woningbouw nagestreefd. Bij het bouwen van sociale woningbouw is niet alleen het aandeel/aantal sociale woningen, maar ook de kwaliteit van sociale woningen belangrijk. Voortgang van de bouw wordt zo goed mogelijk gemonitord. De communicatie over de voortgang wordt afgestemd met andere afdelingen in de gemeente.

Thema 2. Bouwkwiteit (kwalitatief bouwprogramma)

In 2020 is de woningvoorraad zo veel mogelijk passend voor Oegstgeest. In de periode tot 2020 streeft de gemeente ernaar de te bouwen woningen, naar grootte, type en prijsklassen, af te stemmen op de behoefte van de (toekomstige) bevolking. Hiertoe hanteert zij een kwalitatief bouwprogramma en onderhandelt met ontwikkelende partijen over de realisatie van dit programma. Voortgang van de bouw wordt zo goed mogelijk gemonitord. De communicatie over de voortgang wordt afgestemd met andere afdelingen in de gemeente.

Thema 3. Duurzame woningen en duurzame leefomgeving

In de periode tot 2020 voldoen nieuwbouwwoningen bij oplevering aan de gangbare kwaliteitseisen voor duurzame gebouwen en gebouwde omgeving. Ontwikkelaars en ontwerpers worden door gemeentelijke projectleiders actief geattendeerd op het belang van realisatie van duurzame woningen. Door bijvoorbeeld informatie en instrumenten (Bijvoorbeeld ambitietabel duurzame stedenbouw of GPR-Gebouw, een beoordelingsmethode voor de uitstoot van broeikasgassen en de uitputting van grondstoffen van gebouwen, beschikbaar te stellen om de mate duurzaamheid te kunnen meten en beoordelen. Ook bekijkt de gemeente wat er mogelijk is om eigenaar-bewoners en gebruikers van huurwoningen te attenderen op de wenselijkheid van verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Bij het zoeken naar mogelijkheden wordt zo veel mogelijk samengewerkt met de Milieudienst West Holland. Leefbaarheid van woonwijken is een aandachtspunt bij de activiteiten van de gemeente en de woningcorporaties. Nieuwe woningen worden zo veel mogelijk levensloopbestendig opgeleverd.

Thema 4. Beschikbaarheid en bereikbaarheid van koopwoningen

In de periode tot 2020 doet Gemeente Oegstgeest haar uiterste best om de beschikbaarheid en de bereikbaarheid van goedkope (tot €240.000) en middeldure (tot €400.000) koopwoningen te vergroten. Daarnaast continueert zij de huisvestingsverordening en het startersleningenbeleid. Ook stelt zij bij de projectontwikkeling een antispesulatiebeding verplicht voor sociale woningen. De producten Koopgarantwoning, MGE-woning en Sociale Koop-woning en eventuele andere constructies om het eigenwoningbezit onder huurders te bevorderen, zijn onderwerpen in het overleg tussen gemeente en woningcorporaties.

Thema 5. Beschikbaarheid en bereikbaarheid van huurwoningen

In 2020 functioneert de sociale woningmarkt van Holland Rijnland goed. Er zijn voldoende woningen, de woningen worden eerlijk verdeeld en eerlijk toegewezen. Dit wordt zo snel mogelijk bereikt en is het resultaat van samenwerking tussen gemeenten, de regio en woningcorporaties. Wat goed is voor en in de sociale woningbouw, voor nu en in de toekomst, wordt gezamenlijk bepaald door woningcorporaties, huurders en overheden.

Thema 6. Doelgroepen met een bijzondere zorgvraag

In 2020 is het woningaanbod voor senioren in Oegstgeest afgestemd op de woonbehoefte. Daartoe streeft Gemeente Oegstgeest naar zoveel mogelijk levensloopgeschikt opleveren van nieuwbouwwoningen en naar attendering van de eigenaren van woningen in de bestaande woningvoorraad op de wenselijkheid van het levensloopgeschikt maken van deze woningen. Ook streeft zij naar afstemming van het aanbod aan zorgwoningen (verzorgd, beschermd en beschut wonen) op de woonbehoefte.

Thema 7. Doelgroepen met een bijzondere woonvraag

Oegstgeest spant zich in de periode tot 2020 met de andere gemeenten in Holland Rijnland in voor verwezenlijking van de doelstellingen van het Regionaal Kompas.